

# **LHV Pensionifond 25**

**(endise nimega Kohustuslik  
Pensionifond Danske Pension 25)**

**Majandusaasta aruanne 2016**

## LHV Pensionifond 25

**Majandusaasta aruanne****01.01.2016 – 31.12.2016**

|  |   |
|--|---|
| <b>Fondi nimi</b>                        | LHV Pensionifond 25   |
| <b>Fondi liik</b>                        | Lepinguline fond  |
| <b>Fondijuht</b>                         | Andres Viisemann (alates 05.05.2016)<br>Märten Kress (kuni 31.05.2016)<br>Martin Hendre (kuni 31.05.2016) |
| <b>Põhitegevusala</b>                    | Kohustusliku pensionifondi varade investeerimine, EMTAK 65301   |
| <b>Juriidiline aadress</b>               | Tartu mnt. 2, Tallinn 10145   |
| <b>Telefon</b>                           | (372) 6 800 400   |
| <b>Faks</b>                              | (372) 6 800 402   |
| <b>Fondivalitseja</b>                    | AS LHV Varahaldus   |
| <b>Fondivalitseja äriregistri number</b> | 10572453  |
| <b>Fondivalitseja juhatus</b>            | Mihkel Oja<br>Joel Kukemelk   |
| <b>Audiitor</b>                          | AS PricewaterhouseCoopers   |

Majandusaasta aruanne sisaldab fondi tegevusaruannet, raamatupidamise aruannet ja selle lisasid, investeringute aruandeid, tehingu- ja vahendustasude aruannet ning sõltumatu vandeaudiitori aruannet.

## Sisukord

|   |           |
|---|-----------|
| <b>TEGEVUSARUANNE</b> .....   | <b>4</b>  |
| Fondivalitseja juhatuse allkirjad LHV Pensionifond 25 2016. a majandusaasta aruandele ..... | 6         |
| <b>RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE</b> .....   | <b>7</b>  |
| <b>Bilanss</b> .....  | <b>7</b>  |
| <b>Tulude ja kulude aruanne</b> .....   | <b>8</b>  |
| <b>Fondi puhasväärtuse muutumise aruanne</b> .....  | <b>9</b>  |
| <b>Rahavoogude aruanne</b> .....  | <b>10</b> |
| <b>Raamatupidamise aruande lisad</b> .....  | <b>11</b> |
| Lisa 1 Üldine informatsioon .....   | 11        |
| Lisa 2 Kokkuvõtte olulistest arvestuspõhimõtetest .....                                     | 11        |
| Lisa 3 Finantsriskide juhtimine .....   | 18        |
| Lisa 4 Kapitali juhtimine .....   | 23        |
| Lisa 5 Finantsvarade ja –kohustuste õiglane väärtus .....                                   | 23        |
| Lisa 6 Fondi puhasväärtuse võrdlusaruanne .....   | 25        |
| Lisa 7 Viitlaekumised .....   | 25        |
| Lisa 8 Seotud osapooled .....   | 25        |
| Lisa 9 Bilansipäevajärgsed sündmused .....  | 26        |
| <b>TEHINGU- JA VAHENDUSTASUDE ARUANNE</b> .....   | <b>27</b> |
| <b>FONDI INVESTEERINGUTE ARUANNE SEISUGA 31.12.2016</b> .....                               | <b>28</b> |
| <b>FONDI INVESTEERINGUTE ARUANNE SEISUGA 31.12.2015</b> .....                               | <b>31</b> |
| <b>SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE</b> .....   | <b>34</b> |

## TEGEVUSARUANNE

LHV Pensionifond 25 on kohustusliku kogumispensioni võimaldamiseks loodud lepinguline investeerimisfond. Fondi investeerimispoliitika põhiprintsiip on osakuomanike sissetulekute väärtuse pikaajaline maksimaalne kasvamine. Aktsiate ja aktsiatesse investeerivate fondide maksimaalne osakaal fondi varade turuväärtusest on 25%.

### Võlakirjaturgude ülevaade

Võlakirjaturgudel koosnes aasta selgelt kahest erinevast osast – kuni Ühendkuningriigi Euroopa Liidust lahkumise hääletuse järgse esialgse segaduseni tõusid võlakirjade hinnad üle maailma. Seejuures saavutas hinnaralli kohati uskumatuid tasemeid – juuli alguseks oli Saksamaa 10-aastase võlakirja edasine oodatav tootlus aastas jõudnud -0,2% tasemele, mis tähendab investoritele kindlat raha kaotamist võlakirja lõpuni hoidmisel. Sügise saabudes pöördus tähelepanu siiski enam USA Föderaalreservi rahapoliitikale ja hiljem juba sealse uue presidendi kavatsustele. Kuivõrd Ühendriigid on majanduslikult eurosoonist eespool, tõi see koos sealse oodatava rahapoliitika karmistamisega kaasa intresside vastupidise liikumise võrreldes aasta esimese poolega, mistõttu võlakirjade hinnad langesid. Tulemuseks oli see, et aasta lõpuks oli sealse valitsuse 10-aastase võlakirja oodatav tootlus isegi kõrgem kui aasta alguses ehk hind oli aastaga langenud. Euroopas ei olnud esimese ja teise poolaasta kontrast nii suur, kuid ka siin kaotas võlakirjaturg sügisel suure osa kevadel võidetust, pakkudes kogu aasta peale siiski 3% kuni 4,5% vahelist tootlust, olenevalt turusegmendist.

Seoses sarnase investeerimisstrateegiaga LHV pensionifondide ühendamisega oleme investeringute tegemisel lähtunud sarnaste fondide strateegiatega ühtlustamisest. Sellest tulenevalt müüsimise fondijahi vahetumise järgselt mitmed ETF-de positsioonid. Samas soetasime fondidesse Ühendkuningriigi referendumiga eelselt Euroopa suurriikide kindlustus- ja finantssektori ettevõtete ning Põhjamaade vedelkütuste tootja võlakirju. Riigivõlakirjade positsioon täienes Läti ja Rumeenia valitsuse võlakirjadega. Mitmed nimetatud investeringud on pakkunud ka aasta kokkuvõtteks rahuldavalt kõrget tootlust.

Aasta teisel poolel võlakirjaturgude hindade languse keskkonnas fondid uusi positsioone rahvusvahelistelt turgudelt ei soetanud. Ainsad uued investeringud olid meie koduregioonist – osalesime Citadele ja Inbanki allutatud võlakirjade pakkumistes. Samuti panid fondid varade kaitsmiseks negatiivsete hoiuseintresside ja langevate võlakirjahindade eest vabu vahendeid märkimisväärse koguses tähtajalistele deposiitidele.

Euroopa võlakirjaturgude lähiaja tootluse väljavaated on väga tagasihoidlikud. Selles valguses vaatame uute investeringute otsimisel senisest rohkem intresside tsükli järgmises faasis oleva Ameerika Ühendriikide turu poole. Sellega paralleelselt jätkub töö Eesti turul võlakirjaemitentide leidmiseks ja neile vajalike lahenduste välja töötamiseks.

### Aktsiaturgude ülevaade

2016. aasta algas aktsiaturgudel tugeva langusega, mille peamiseks põhjuseks oli hirm Hiina majanduse jähinemise ees. Veebruaris aga hakkasid taastuma nii arenenud riikide kui ka arengumaade aktsiaturud ning tugevat tootlust näitas ka toorainesektor. Arengumaade tõusu vedas eelkõige Ladina-Ameerika, mille indeks tõusis eurodes mõõdetuna aasta jooksul 32% võrra. Tugevaimaks sealsetest börsidest kujunes Brasiilia 66% tõusuga. Ka Venemaa aktsiaturg taastus 2015. aasta kriisist ja kerkis euros vaadatuna 53% võrra. Mainitud turge mõjutas positiivselt ennekõike toorainesektor – rauamaagi hind kerkis aastaga üle 80%, nafta hind peaaegu 50% ja vase hind tõusis rohkem kui 20%.

2016. aastal mõjutasid aktsiaturge märkimisväärselt ka poliitilised sündmused, millest aasta esimesel poolel oli olulisim Suurbritannia rahvahääletus Euroopa Liidust väljumiseks. Aktsiaturud ei olnud lahkumisotsuseks valmis ning hääletusele järgnes järsk langus, millest siiski üpris kiiresti taastuti. Aasta lõpetas Suurbritannia börsiindeks kohalikus valuutas 14% tõusuga, kuid eurodes mõõdetuna langes aktsiaturg 1% võrra naela vahetuskursi olulise nõrgenemise tõttu. 2016. aasta teise poole tähtsaim poliitiline sündmus oli Donald Trumpi võit USA presidendivalimistel, mis tabas investoreid samuti mõnevõrra ootamatult. Pärast esialgset ehmatust reageerisid aga nii USA kui Euroopa aktsiaturud positiivselt. USA börsiindeks S&P 500 kerkis aasta kokkuvõttes pea 10% ning saavutas ajaloo kõrgeima taseme.

Euroopa aktsiaturud näitasid aasta teises pooles head tootlust tänu majanduskasvu ja inflatsiooni aeglasele taastumisele ning üldine börsiindeks lõpetas 4% jagu plusspoolel. Ka Jaapanis kujunes aasta teine pool aktsiaturgude jaoks positiivseks ning kokkuvõttes tõusis riigi börsiindeks eurodes mõõdetuna 7,4% võrra.

Balti aktsiaturud püsisid kogu aasta vältel tugevad tänu ettevõtete headele finantstulemustele ja rekordiliselt kõrgele dividenditootlusele. Baltikumis näitas kõrgeimat tootlust Riia börsiindeks 24%-se tõusuga ning ka Tallinna börs tegi väga tugeva 20%-lise tulemuse.

Seoses fondijahi vahetumisega tegime aasta jooksul märkimisväärsed muudatusi, et ühtlustada fondi investeerimisstrateegia teiste LHV pensionifondide strateegiaga aktsiaturgudele investeerimise osas. Seetõttu vähendasime märgatavalt aktsiaturgude riski ja müüsimisemeid globaalseid investeringuid. Tegime esimesed investeringud erakapitalifondidesse Balkanil ning metsasektoris Eestis. Kuna fondid on konservatiivselt positioneeritud, siis õnnestus kogu aasta jooksul vältida suuremaid kaotusi börside kõikumistest. Samas oleme säilitanud paindlikkuse ning turgude languse puhul oleme valmis taaskord uusi aktsiapositsioone soetama.

Pensionifondide portfellis on jätkuvalt olulisel kohal alternatiivsed varaklassid nagu kinnisvara, mets ja erakapitaliinvesteringud, mis praeguses keskkonnas pakuvad kõrgemat oodatavat tootlust kui aktsiaturud. Hiljutised muudatused investeerimisfondide seaduses avardavad veelgi võimalusi investeerimaks kohalikule turule otseinvesteringute kaudu ning 2017. aastal võib oodata uusi investeringuid just selles valdkonnas.

| <b>Tasakaalustatud fondide võrdlus *</b> | <b>NAV 31.12.2015</b> | <b>NAV 31.12.2016</b> | <b>Osaku puhasväärtuse kasv</b> |
|--|-----------------------|-----------------------|---------------------------------|
| Nordea Pensionifond B                    | 0.95229               | 0.98593               | +3.53%                          |
| <b>LHV Pensionifond M</b>                | <b>1.21004</b>        | <b>1.24925</b>        | <b>+3.24%</b>                   |
| <b>LHV Pensionifond 25</b>               | <b>1.06404</b>        | <b>1.08486</b>        | <b>+1.96%</b>                   |
| SEB Optimaalne Pensionifond              | 0.85614               | 0.87022               | +1.64%                          |
| Swedbank pensionifond K2                 | 0.94633               | 0.96009               | +1.45%                          |

\* Võrdlevad puhasväärtused on kajastatud veebilehe [www.pensionikeskus.ee](http://www.pensionikeskus.ee) (Pensionikeskus) andmete alusel. Kuivõrd 31.12.2016 oli laupäev, kuvab Pensionikeskus selle päeva asemel 30.12.2016 puhasväärtust. Käesolevas aruandes toodud NAV erinevus esialgsest avaldatud NAV-st on peamiselt seotud aruande koostamise ajaks saadud täiendava informatsiooni arvesse võtmisega investeringute hindamisel (vt ka Lisa 9 Bilansipäevajärgsed sündmused).

**Fondivalitseja juhatuse allkirjad LHV Pensionifond 25 2016. a majandusaasta aruandele**

Fondivalitseja AS LHV Varahaldus juhatus on koostanud LHV Pensionifond 25 2016. a majandusaasta aruande, mis koosneb tegevusaruandest, raamatupidamise aastaaruandest, investeeringute aruandest, tehingu- ja vahendustasude aruandest ning sõltumatu vandeaudiitori aruandest.

**Mihkel Oja**  
Juhatuseliige



**Joel Kukemelk**  
Juhatuseliige



Tallinn, 31.03.2017

## RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE

## Bilanss

(eurodes)

| Varad   | Lisa | 31.12.2016        | 31.12.2015        |
|---|------|-------------------|-------------------|
| <b>Käibevarad</b>   |      |                   |                   |
| Raha ja raha ekvivalendid   |      | 5 522 651         | 1 357 465         |
| Tähtajalised hoised   |      | 561 466           | 0                 |
| Finantsvarad õiglasest väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruande: |      |                   |                   |
| Võlakirjad  | 5    | 5 021 658         | 3 345 241         |
| Aktsiad   | 5    | 582 164           | 594 332           |
| Fondiosakud   | 5    | 1 617 201         | 8 455 284         |
| Viitlaekumised  | 7    | 0                 | 7 461             |
| <b>Varad kokku</b>  |      | <b>13 305 140</b> | <b>13 759 783</b> |

## Kohustused ja fondi vara puhasväärtuses

## Lühiajalised kohustused

|                                      |   |               |               |
|--------------------------------------|---|---------------|---------------|
| Võlgnevus fondivalitsejale           | 8 | 15 147        | 15 720        |
| <b>Lühiajalised kohustused kokku</b> |   | <b>15 147</b> | <b>15 720</b> |

## Kohustused kokku v.a osakuomanikele kuuluv fondi vara puhasväärtuses

|   |   |                   |                   |
|---|---|-------------------|-------------------|
| <b>Kohustused kokku v.a osakuomanikele kuuluv fondi vara puhasväärtuses</b> |   | <b>15 147</b>     | <b>15 720</b>     |
| <b>Osakuomanikele kuuluv fondi vara puhasväärtuses</b>                      | 6 | <b>13 289 993</b> | <b>13 744 063</b> |
| <b>Kohustused ja fondi vara puhasväärtuses kokku</b>                        |   | <b>13 305 140</b> | <b>13 759 783</b> |

Lisad lehekülgedel 11 kuni 26 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

|   |
|---|
| <b>Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks</b><br><b>Initialled for the purpose of identification only</b><br>Initsiaalid/initials <u>          R.T.          </u><br>Kuupäev/date <u>          31.03.2017          </u><br>PricewaterhouseCoopers, Tallinn |
|---|

**Tulude ja kulude aruanne**  
 (eurodes)

|   | Lisa | 2016           | 2015           |
|---|------|----------------|----------------|
| <b>Tulud</b>  |      |                |                |
| Intressitulud   |      | 136 159        | 126 176        |
| Dividenditulud  |      | 125 017        | 167 261        |
| Neto kasum/kahjum õiglasel väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruande kajastatud finantsvaradest ja –kohustustest: |      |                |                |
| Võlakirjadelt   |      | -286 978       | -15 587        |
| Aksiatelt ja fondiosakutelt   |      | 485 635        | 65 640         |
| Neto kasum/kahjum valuutakursi muutustest   |      | 19 349         | 76 821         |
| Muud finantstulud   |      | 3 329          | 15 838         |
| <b>Tulud kokku</b>  |      | <b>482 511</b> | <b>436 149</b> |
| <b>Tegevuskulud</b>   |      |                |                |
| Valitsemistasud   | 8    | 183 526        | 191 169        |
| Tehingutasud  |      | 2 980          | 1 368          |
| Muud tegevuskulud   |      | 357            | 0              |
| <b>Tegevuskulud kokku</b>   |      | <b>186 863</b> | <b>192 537</b> |
| <b>Osakuomanikele kuuluv fondi vara puhasväärtuse muutus</b>  |      | <b>295 648</b> | <b>243 612</b> |

Lisad lehekülgedel 11 kuni 26 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

|   |
|---|
| Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks<br>Initialled for the purpose of identification only<br>Initsiaalid/initials <u>    R.T.    </u><br>Kuupäev/date <u>    31.03.2017    </u><br>PricewaterhouseCoopers, Tallinn |
|---|



**Fondi puhasväärtuse muutumise aruanne**  
 (eurodes)

|  |      | 01.01.2016     | 01.01.2015     |
|--|------|----------------|----------------|
|  | Lisa | -31.12.2016    | -31.12.2015    |
| <b>Fondi vara puhasväärtus aruandeperioodi algul</b>         |      | 13 744 063     | 12 717 384     |
| Osakute märkimisel laekunud raha                             |      | 1 941 507      | 2 266 887      |
| Osakute lunastamisel tasutud raha                            |      | -2 691 225     | -1 483 820     |
| <b>Osakuomanikele kuuluv fondi vara puhasväärtuse muutus</b> |      | <b>295 648</b> | <b>243 612</b> |
| Fondi vara puhasväärtus aruandeperioodi lõpus                | 6    | 13 289 993     | 13 744 063     |
| Ringluses olevate osakute arv aruandeperioodi lõpus          |      | 12 227 456     | 12 916 270     |
| <b>Osaku puhasväärtus aruandeperioodi lõpus</b>              | 6    | <b>1.08690</b> | <b>1.06409</b> |

Lisad lehekülgedel 11 kuni 26 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks  
 Initialled for the purpose of identification only  
 Initsiaalid/initials R.T.  
 Kuupäev/date 31.03.2017  
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

**Rahavoogude aruanne**

(eurodes)

|  | <b>2016</b>      | <b>2015</b>       |
|--|------------------|-------------------|
| <b>Rahavood põhitegevusest</b>                     |                  |                   |
| Laekunud intressid                                 | 136 159          | 111 735           |
| Laekunud dividendid                                | 125 017          | 179 356           |
| Saldeeritud finantsinvesteeringute ostud ja müügid | 5 372 491        | -1 562 811        |
| Võljaminekud tähtajaliste hoiuste sõlmimisest      | -561 466         | 0                 |
| Netotulem valuutakursi muutusest                   | 0                | 3 105             |
| Muud finantstulud                                  | 3 329            | 12 290            |
| Makstud tegevuskulud                               | -187 436         | -191 362          |
| <b>Neto rahavood põhitegevusest</b>                | <b>4 888 094</b> | <b>-1 447 687</b> |
| <b>Rahavood finantseerimistegevusest</b>           |                  |                   |
| Osakute emiteerimisest laekunud                    | 1 948 968        | 1 529 629         |
| Osakute lunastuse eest tasutud                     | -2 691 225       | -735 056          |
| <b>Neto rahavood finantseerimistegevusest</b>      | <b>-742 257</b>  | <b>794 573</b>    |
| <b>Rahavood kokku</b>                              | <b>4 145 837</b> | <b>-653 114</b>   |
| <b>Raha ja raha ekvivalentide muutus</b>           | <b>4 145 837</b> | <b>-653 114</b>   |
| Raha ja raha ekvivalendid aruandeperioodi alguses  | 1 357 465        | 1 992 584         |
| Valuutakursside muutuse mõju                       | 19 349           | 17 995            |
| Raha ja raha ekvivalendid aruandeperioodi lõpus    | 5 522 651        | 1 357 465         |

Lisad lehekülgedel 11 kuni 26 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks  
 Initialled for the purpose of identification only  
 Initsiaalid/initials R.T.  
 Kuupäev/date 31.03.2017  
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

## Raamatupidamise aruande lisad

### Lisa 1 Üldine informatsioon

LHV Pensionifond 25 (edaspidi: Fond), endise nimega Kohustuslik Pensionifond Danske Pension 25 moodustati 04.05.2002. Fond alustas investeerimistegevust 2002. aasta suvel. LHV Pensionifond 25 investeerib kuni veerandi (25%) investeeritavast rahast aktsiaturgudele ehk omandab osalusi ettevõtetes, ülejäänud osa Fondi varadest investeeritakse võlakirjadesse, rahaturuinstrumentidesse, hoiustesse, teiste investeerimisfondide osakutesse või aktsiatesse ja muusse varasse.

Alates 02.05.2016 on LHV Pensionifond 25 fondivalitsejaks on AS LHV Varahaldus, asukohaga Tartu mnt. 2, Tallinn.

Koostatud raamatupidamise aruanne kajastab Fondi majandustegevust perioodil 01.01.2016 kuni 31.12.2016.

Raamatupidamise aruanne on koostatud eurodes.

Käesolev raamatupidamise aruanne on fondivalitseja juhatuse poolt heaks kiidetud 31.03.2017.

### Lisa 2 Kokkuvõtte olulistest arvestuspõhimõtetest

#### 2.1 Aruande koostamise alused

LHV Pensionifond 25 raamatupidamise aruanne on koostatud vastavuses Rahvusvaheliste Finantsaruandluse Standarditega nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt (IFRS EU). Investeerimisfondide finantsaruandluse põhimõtted on sätestatud investeerimisfondide seaduses, raamatupidamise seaduses ning Rahandusministri määruses nr 21 „Nõuded avalikustamisele kuuluvate investeerimisfondi aruannetele“ 13. aprillist 2011. Aruande koostamisel on arvesse võetud Investeerimisfondide seaduse § 142 lõike 2 ja § 204 lõike 1 alusel kehtestatud fondi vara puhasväärtuse määramise korda ning eelpool mainitud määruses toodud muid erisusi.

Fond on raamatupidamise aastaruanne koostamisel lähtunud IFRS-i nõuetest ulatuses, mis ei ole vastuolus Investeerimisfondide seaduse ja Rahandusministri määruse nr. 21 nõuetega. Vastuolu korral on Fond lähtunud Investeerimisfondide seaduses ja Rahandusministri määruses nr. 21 (Nõuded avalikustamisele kuuluvate investeerimisfondide aruannetele) sätestatud nõuetest.

#### Uued finantsaruandluse standardid

Käesoleva aruande koostamise hetkeks on välja antud uusi rahvusvahelisi finantsaruandluse standardeid ning olemasolevate standardite muudatusi ja tõlgendusi, mis muutuvad Fondile kohustuslikuks alates 1.01.2017 või hilisematel perioodidel ja mida Fond ei ole rakendanud ennetähtaegselt.

**IFRS 9 „Finantsinstrumendid“** (rakendub 1. jaanuaril 2018 või hiljem algavatele aruandeperioodidele). Standard on Euroopa Liidu Komisjoni poolt heaks kiidetud. Lubatud on standardi varasem rakendamine, kuid Fond ei ole plaaninud seda teha. Fond kavatses esmasel IFRS 9 standardi rakendamisel 2018. aastaruandes kasutada vabastust 2017.a võrdlusandmeid mitte korrigeerida. Uue standardi peamised reeglid on järgmised:

Finantsvarad tuleb klassifitseerida ühte kolmest mõõtmis-kategooriast:

- varad, mida kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses
- varad, mida kajastatakse õiglasest väärtuses muutustega läbi muu koondkasumiaruande (FVOCI)
- varad, mida kajastatakse õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande (FVTPL).

IFRS 9 klassifitseerimise ja mõõtmise reeglite alusel tuleb finantsvarad klassifitseerida ja mõõta kas amortiseeritud soetusmaksumuses, õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande või õiglasest väärtuses muutustega läbi muu koondkasumiaruande. Finantsinstrumendi klassifitseerimine sõltub Fondi ärimudelist portfelli osas, kuhu instrument kuulub ning sellest, kas lepingulised rahavood sisaldavad ainult põhiosa- ja intressimakseid. Ärimudeli hindamiseks on Fond jaganud finantsvarad portfellidesse ja/või alamportfellidesse selle alusel, kuidas sarnaseid finantsvarasid koos hallatakse saavutamaks kindel äriiline eesmärk. Võlainstrumendi klassifitseerimine sõltub Fondi ärimudelilist finantsvarade haldamisel ning sellest, kas vara lepingulised rahavood sisaldavad ainult põhiosa- ja intressimakseid („APIM“). Kui võlainstrumenti hoitakse sissenõudmise eesmärgil ja APIM nõue on täidetud, võib instrumenti kajastada

|  |
|--|
| <p><b>Intialiseeritud ainult identifitseerimiseks</b><br/> <b>Initialled for the purpose of identification only</b><br/>         Initsiaalid/initials <u>R.T.</u><br/>         Kuupäev/date <u>31.03.2017</u><br/>         PricewaterhouseCoopers, Tallinn</p> |
|--|

korrigeeritud soetusmaksumuses. Võlainstrumendid, mis vastavad APIM nõudele ja mida hoitakse portfellis, kus Fond hoiab varasid nii sissenõudmise kui ka müümise eesmärgil, võib kajastada õiglases väärtuses läbi koondkasumiaruande. Finantsvarad, mis ei sisalda APIM rahavoogusid, tuleb mõõta õiglases väärtuses läbi kasumiaruande (näiteks tuletisinstrumendid). Varjatud („embedded“) tuletisinstrumente ei eraldata enam finantsvaradest, vaid kaasatakse APIM tingimuse hindamisel.

Omakapitaliinstrumendid tuleb alati kajastada õiglases väärtuses. Samas võib fondivalitseja juhtkond teha tagasivõtmatu valiku kajastada õiglase väärtuse muutused läbi muu koondkasumiaruande, eeldusel, et instrumenti ei hoita kauplemiseesmärgil. Kui omakapitaliinstrumenti hoitakse kauplemiseesmärgil, tuleb selle õiglase väärtuse muutused kajastada kasumiaruandes.

Enamus IAS 39 nõudeid finantskohustuste klassifitseerimiseks ja mõõtmiseks kanti muutmata kujul üle IFRS 9-sse. Peamiseks muudatuseks on see, et finantskohustuste puhul, mis on määratud kajastamiseks õiglases väärtuses läbi kasumiaruande, peab Fond enda krediidiriski muutusest tulenevad õiglase väärtuse muutused kajastama muus koondkasumiaruandes.

Eelpool kirjeldatud ärimudeli analüüsimine veel kestab, kuid praegused tulemused ei anna alust arvata, et finantsinstrumentide mõõtmise toimuks olulisi muutusi võrreldes IAS 39-ga. Seega ei ole oodata, et standardi esmakordne rakendamine oluliselt mõjutaks Fondi finantspositsiooni, finantstulemusi või omakapitali perioodil, mil standard esmakordselt rakendatakse. Tegemist on esialgsete hinnangutega ning võivad sõltuda ülemineku hetke tegelikust finantspositsioonist.

IFRS 9 väärtuse languse kahjumite kajastamise mudeli nõuded põhinevad oodatava krediidikahjumi mudelil, vastupidiselt IAS 39 tegeliku krediidikahjumi mudelile. Samuti on IFRS 9 väärtuse languse kahjumite kajastamise nõuded laiahaardelisemad võrreldes standardiga IAS 39, nõudes kõigi finantsvarade, mida mõõdetakse amortiseeritud soetusmaksumuses ja õiglases väärtuses muutustega läbi muu koondkasumi, sh bilansiväliste kohustuste (nii garantiid kui ka väljastamata laenusummad), puhul finantsvara väärtuse languse testimist. Testitavad finantsvarad jaotatakse kolme gruppi vastavalt finantsvarade krediitkvaliteedi muutumisele. Esimesse gruppi kuuluvad finantsvarad, mille puhul pole toimunud olulist krediitkvaliteedi halvenemist, teise gruppi kuuluvad finantsvarad, millel on toimunud oluline krediitkvaliteedi halvenemine, ning kolmandas grupis on mittetöötavad finantsvarad. Kolmandasse gruppi kuuluvate oluliste finantsvarade väärtuse langust hinnatakse individuaalselt, samas kui ebaolulistele finantsvaradele rakendatakse grupipõhist hindamist. Esimesse gruppi kuuluvate finantsvarade allahindluse summa moodustab 12 kuu oodatav krediidikahjum. Teise ja kolmandasse gruppi kuuluvate finantsvarade allahindluse summa on võrdne finantsvara oodatava krediidikahjumiga kogu eluea jooksul. Fondil puuduvad sellised finantsvarad, mille puhul IFRS-st 9 tulenevad väärtuse languse muudatused mõjutaksid oluliselt ettevõtte finantstulemusi.

Uus standard muudab riskimaandamisarvestuse nõudeid põhiliselt selle poolest, et seob riskimaandusarvestuse paremini riskijuhtimisega, kuid need standardi muudatused ei oma otsest mõju Fondis, sest Fond ei kasuta praegu riskimaandust. Samas näeme, et uued riskimaandusarvestuse nõuded annavad Fondile paremad võimalused riskimaandusarvestuse kasutuselevõtuks, eesmärgiga vähendada finantsaruannetes selliste positsioonide volatiilsust, mida maandatakse raamatupidamislikult teisiti kajastatavate instrumentidega.

Uue standardi rakendamise lõplik mõju finantsaruannetele pole praegu veel täpselt teada ning see selgub 2017. aasta teises kvartalis.

**“Avalikustamise projekt” – IAS 7 muudatused** (rakendub 1. jaanuaril 2017 või hiljem algavatele aruandeperioodidele; ei ole veel vastu võetud Euroopa Liidu poolt). Muudetud standard IAS 7 nõuab finantseerimistegevusest tekkinud kohustuste alg- ja lõppsaldo vahel toimunud liikumiste avalikustamist. Fond hindab uue standardi mõju finantsaruandele.

**“Muudatused IFRS-ides 2014–2016”** (rakendub 1. jaanuaril 2017 või hiljem algavatele aruandeperioodidele (IFRS 12 muudatused) või 1. jaanuaril 2018 või hiljem algavatele aruandeperioodidele (IFRS 1 ja IAS 28 muudatused)). Muudatused mõjutavad kolme standardit. Muudatused selgitavad et IFRS 12 avalikustamise nõuded, v.a

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks  
Initialled for the purpose of identification only  
Initsiaalid/initials R.T.  
Kuupäev/date 31.03.2017  
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

paragrahvides B10-B16 toodu, kehtivad ka ettevõtte investeringutele teistes ettevõtetes, mis on klassifitseeritud müügiotel olevateks või lõpetatud tegevusvaldkondadeks vastavalt IFRS-ile 5. IFRS 1 muudeti, et tühistada mõned lühiajalised vabastused teistest IFRS standarditest, kuna need vabastused on juba oma eesmärgi täitnud. IAS 28 muudatused selgitavad, et investeerimisfondid ja sarnased ettevõtted tohivad valida investeringuobjekti kaupa, kas neid kajastada õiglasel väärtuses. Lisaks selgitab muudatus, et mitte-investeeringuobjektid, kes omab investeerimisettevõtet sidus- või ühissettevõtet, võib valida investeringuobjekti kaupa, kas kapitaliosaluse meetodi rakendamisel jätta alles või tagasi pöörata sidus- või ühissettevõtte poolt oma aruandes investeringute kajastamine õiglasel väärtuses. Fond hindab uue standardi mõju finantsaruandele.

Ülejäänud uutel või muudetud standarditel või tõlgendustel, mis veel ei kehti, ei ole eeldatavasti olulist mõju Fondile.

## 2.2 Juhtkonnapoolsed otsused ja hinnangud

Aruannete koostamine kooskõlas IFRS'iga eeldab fondivalitseja juhtkonnalt otsuste, eelduste ja hinnangute tegemist, mis mõjutavad arvestuspõhimõtete rakendamist ning varade, kohustuste, tulude ja kulude kajastamist. Kuigi hinnangute aluseks on nii juhtkonna parim teadmine kui faktid, võivad tegelikud tulemused hinnangutest erineda. Hinnanguid ja nende aluseks olevaid eeldusi vaadatakse üle järjepidevalt ning hinnangute muudatusi kajastatakse muudatuste tegemise aastal ning kõikidel järgnevatel aastatel, mida hinnangu muudatus mõjutab.

Aruandeperioodil ei ole taolisi hinnanguid rakendatud.

## 2.3 Välisvaluutapõhised tehingud

Välisvaluutadeks on loetud kõik teised valuutad peale euro. Välisvaluutas fikseeritud varad ja kohustused bilansipäeval on ümber hinnatud eurodesse võttes aluseks depoopanga Swedbank poolt hindamishetkel kehtivad ülekandevaluuta ostukursid. Välisvaluutatehingutest saadud kasumid ja kahjumid on kajastatud tulude ja kulude aruandes real „Neto kasum/kahjum valuutakursi muutustest“.

## 2.4 Finantsvarade- ja kohustuste klassifikatsioon

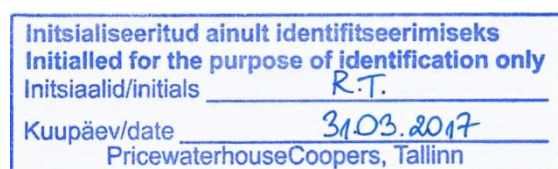
Fond klassifitseerib finantsvarad ja finantskohustused järgnevatesse kategooriatesse:

- finantsvarad õiglasel väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruande - soetamisel määratletud klassi õiglasel väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruande – aktsiad, investeerimisfondide osakud, võlakirjad, positiivse õiglase väärtusega tuletisinstrumentid;
- laenud ja nõuded - raha ja raha ekvivalendid, tähtajalised hoiused, tehingupäevaga kajastatud tehingutest saadaolevad summad, intressi- ja dividendinõuded. Laene ja nõudeid kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses;
- finantskohustused õiglasel väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruande – negatiivse õiglase väärtusega tuletisinstrumentid;
- finantskohustused korrigeeritud soetusmaksumuses - tehingupäevaga kajastatud tehingutelt maksta olevad summad, kohustused fondivalitseja ja depoopanga ees. Antud finantskohustusi kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses.

| IAS 39 kategooria | Klass (määratletud Fondis)                       | 31.12.2016 | 31.12.2015 |
|-------------------|--|------------|------------|
| Laenud ja nõuded  | Nõuded krediidiasutustele                        | 6 084 117  | 1 357 465  |
|                   | Muud finantsvarad                                | 0          | 7 461      |
| Finantsvarad      | Finantsvarad                                     | 582 164    | 594 332    |
|                   | õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande | 1 617 201  | 8 455 284  |
|                   | Aktsiad  | 5 021 658  | 3 345 241  |
|                   | Kauplemise eesmärgil soetatud väärtapaberid      |            |            |
|                   | Fondiosakud                                      |            |            |
|                   | Noteeritud võlakirjad                            |            |            |

Õiglasel väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruande kajastatav finantsvara või -kohustus on kauplemiseesmärgil hoitav, s.t. omandatud või tekkinud peamiselt edasimüügi või tagasiostmise eesmärgil.

Laenud ja nõuded on fikseeritud või kindlaksmääratavate maksetega tuletisinstrumentideks mitteolevad finantsvarad, mis ei ole noteeritud aktiivsel turul.



### Esmane ja edasine kajastamine

Finantsvarad õiglases väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruande võetakse esmalt arvele tehingupäeval ehk päeval, mil Fond omandab lepingujärgsed õigused finantsinstrumendi omandamiseks.

Õiglases väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruande kajastatavad finantsvarad ja –kohustused võetakse esialgselt bilansis arvele nende soetusmaksumuses, milleks on finantsvara või –kohustuse eest makstud või saadud tasu õiglase väärtus. Tehingutega kaasnevad tehingutasud kajastatakse tulude ja kulude aruandes kuluna kirjel „Tehingutasud“. Muud finantsvarad ja –kohustused võetakse esmalt arvele nende soetusmaksumuses koos nendega otseselt seotud tehingukuludega.

Pärast esmast arvelevõtmist kajastatakse finantsvarasid ja finantskohustusi õiglases väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruande nende õiglases väärtuses (vt ka „Õiglase väärtuse hindamine“ allpool).

Muud finantsvarad kajastatakse pärast esmast arvelevõtmist korrigeeritud soetusmaksumuses (vt ka „Korrigeeritud soetusmaksumus“ allpool).

Finantskohustuste edasine kajastamine toimub korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil (v.a edasimüügi eesmärgil soetatud finantskohustused ning negatiivse õiglase väärtusega tuletisinstrumendid, mida kajastatakse nende õiglases väärtuses). Lühiajaliste finantskohustuste korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul võrdne nende nominaalväärtusega, mistõttu lühiajalisi finantskohustusi kajastatakse bilansis maksmisele kuuluvas summas. Finantskohustus liigitatakse lühiajaliseks, kui selle tasumise tähtaeg on kaheteist kuu jooksul alates bilansikuupäevast.

Väärtpaberite ümberhindlusest õiglases väärtuses tekkinud kasumid ja kahjumid, välja arvatud intressi- ja dividenditulu (-kulu) kajastatakse tulude ja kulude aruandes real „Neto kasum/kahjum õiglases väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruande kajastatud finantsvaradest ja –kohustustest“.

### Tuletisinstrumendid

Tuletisinstrumendid (valuutaforvardid) võetakse arvele õiglases väärtuses, arvestamata tehingukulusid tehingupäeval, edasine kajastamine toimub nende õiglases väärtuses. Juhul kui tuletisväärtpaberid on noteeritud aktiivsel turul, kasutatakse õiglase väärtusena turuväärtust. Vastasel juhul kasutatakse õiglase väärtuse leidmiseks hindamismeetodeid.

Need tehingud kajastatakse bilansis varana, kui nende turuväärtus on positiivne ning kohustusena, kui turuväärtus on negatiivne. Bilansis varade ja kohustuste õiglasi väärtusi tuletisinstrumentidel ei saldeerita. Tuletisinstrumentide arvestusel ei kasutata riskimaandamisarvestuse erireegleid.

Valuutaforvardite realiseerunud kasum ja realiseerimata tulu/kulu tuletisinstrumentide ümberhindlusest kajastatakse tulude ja kulude aruandes periooditulu ning –kuluna real „Neto kasum/kahjum õiglases väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruande kajastatud finantsvaradest ja -kohustustest“

### Korrigeeritud soetusmaksumus

Finantsvara või –kohustuse korrigeeritud soetusmaksumus on selle vara või kohustuse algne soetusmaksumus, mida on vajadusel korrigeeritud põhiosa tagasimaksete, sisemise intressimäära meetodil leitud kumulatiivse amortisatsiooni või muu erinevuse algse seotusmaksumuse ja lunastusväärtuse vahel ning vara väärtuse langusest tulenevate allahindlustega.

### Õiglase väärtuse hindamine

Õiglase väärtuse all mõeldakse väärtust, millega Fondi vara on võimalik müüa tehingust huvitatud ja Fondist sõltumatule osapoolale hindamispäeva seisuga. Väärtpaberibörsil kaubeldavate finantsvarade ja -kohustuste (näiteks aktsiad, fondid, võlakirjad, tuletisinstrumendid) puhul põhineb õiglase väärtus börsipäeva sulgemishinnal (close price). Fond kajastab kõiki investeeringuid väärtpaberitesse õiglases väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruande, välja arvatud need investeeringud, mille õiglast väärtust ei ole võimalik leida. IFRS 13 „Õiglase väärtuse mõõtmine“ kohaselt börsil kaubeldavate finantsvarade ja -kohustuste õiglase väärtusena kasutatakse börsi sulgemishinda, kui see jääb ostu- ja müüginoteeringu vahele. Kui sulgemishind ei jää antud vahemikku, määrab fondivalitseja õiglase väärtusena hinna ostu- ja müügihinna vahel, mis kõige täpsemalt väljendaks konkreetse väärtpaberi õiglast väärtust.

|  |
|--|
| Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks     |
| Initialed for the purpose of identification only |
| Initiaaliaid/initials <u>R.T.</u>                |
| Kuupäev/date <u>31.03.2017</u>                   |
| PricewaterhouseCoopers, Tallinn                  |

Fondi varade väärtuse määramise aluseks on AS LHV Varahaldus juhatuse poolt kinnitatud „Investeeringufondide vara puhaskäituse arvutamise reeglid“, millega määratakse reguleeritud turgudel kaubeldavate, reguleeritud turul mittekaubeldavate ja muude Fondi finantsvarade ja -kohustuste määramise põhimõtted.

Börsil kaubeldava investeeringufondi aktsia või osaku väärtus määratakse samamoodi nagu börsil kaubeldava aktsia väärtus. Börsil mittekaubeldava lepingulise fondi osaku väärtus määratakse viimase teadaoleva tagasivõtmishinna alusel või kui hind ei ole kättesaadav, siis fondi puhaskäituse põhjal. Börsil kaubeldava võlaväärtpaberi väärtus määratakse vastavalt reguleeritud turu viimasele teadaolevale ostunoteeringule (*last bid-price*).

Kui instrumentide õiglast väärtust ei ole võimalik usaldusväärset hinnata, võidakse neid kajastada soetusmaksumuses või määrab õiglase väärtuse fondivalitseja juhatus kasutades hindamismeetodeid. Fondivalitseja kasutab omapoolse õiglase väärtuse määramisel erinevaid hindamismeetodeid, mis hõlmavad sõltumatute osapoolte vahel hiljuti toimunud turutehinguid, viiteid teistele, ligikaudselt samasugustele instrumentidele, diskonteeritud rahavoo analüüsi ja optioonide hindamise mudeleid ja muid hindamismeetodeid tuginedes võimalikult palju turuinfole ja võimalikult vähe firmapõhistele sisenditele.

### Finantsvarade kajastamise lõpetamine

Finantsvarade kajastamine lõpetatakse ja see eemaldatakse Fondi bilansist kui lepingujärgsed õigused finantsvarast tulenevatele rahavoogudele on aegunud või kui finantsvara koos kõigi oluliste omandiga seotud riskide ja hüvedega on üle antud.

Finantsvara kajastamise lõpetamisel näidatakse bilansilise jääkmaksumuse ja finantsvara realiseerimisel saadud müügihinna vahe tulude ja kulude aruande real „Neto kasum/kahjum õiglases väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruande kajastatud finantsvaradest ja -kohustustest“. Realiseerimisega seotud tehingutasud näidatakse real „Tehingutasud“. Kui kõik või märkimisväärne osa finantsvara omandiga seotud riskidest ja hüvedest ei ole üle antud, siis ülekantud finantsvara kajastamist ei lõpetata (näiteks väärtpaberite laenamise).

### Finantskohustuste kajastamise lõpetamine

Fond lõpetab finantskohustuste kajastamise, kui lepinguga määratud kohustus on täidetud, tühistatud või aegunud. Erinevused finantskohustuse bilansilise jääkmaksumuse ja kustutatud või ülekantud maksumuse vahel kajastatakse tulude ja kulude aruandes.

### Tasaarveldamine

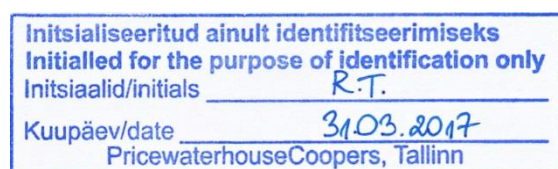
Finantsvarasid ja -kohustusi tasaarveldatakse ja näidatakse bilansis netosummas ainult juhul, kui Fondil on selleks juriidiline õigus ning kavatsus need varad ja kohustused tasaarveldada või realiseerida samaaegselt. Fond ei ole aruande- ega võrreldaval perioodil varade ja kohustuste tasaarveldamist rakendanud.

## 2.5 Finantsvarade väärtuse langus

Kui Fondil on finantsvarasid, mida ei kajastata nende õiglases väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruandes, siis hinnatakse igal aruande kuupäeval, kas esineb objektiivseid tõendeid selle kohta, et varade väärtus võib tegelikkuses olla vähenenud võrreldes nende varade bilansilise väärtusega. Finantsvara väärtuse langemisele võivad viidata:

- väärtpaberi emitendi finantsraskused, viited emitendi võimalikule pankrotile;
- väärtpaberi intressi- või põhiosamaksete maksmatajätmise või hilinenud maksmine;
- finantsvara aktiivse turu kadumine;
- teised olulised sündmused, mis võivad viidata varade väärtuse langusele.

Korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatud varade väärtuse langemisel arvutatakse kahjumi suurus vara bilansilise väärtuse ning hinnanguliste tulevaste rahavoogude nüüdisväärtuse vahelise erinevusena, mida on diskonteeritud finantsvara esialgse sisemise intressimääraga. Vara bilansilist väärtust vähendatakse saadud kahjumi võrra, kahjumit kajastatakse tulude ja kulude aruandes. Korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatud finantsvara väärtuse languse korral antud vara intressitulu arvestust ei muudeta. Kui kahjum vara väärtuse languselt väheneb ja seda langust saab



objektiivselt seostada sündmusega, mis toimub pärast väärtuse languse kajastamist, siis tühistatakse eelnevalt kajastatud vara väärtuse langusest tulenev kahjum.

## 2.6 Intressid

Intressitulud ja -kulud kajastatakse tulude ja kulude aruandes, kasutades sisemise intressimäära meetodit. Sisemine intressimäär on määr, mis diskonteerib eeldatava rahavoo täpselt läbi finantsinstrumendi eeldatava eluea finantsvara bilansilise väärtuseni. Efektiivse intressimäära arvutamisel hindab Fond rahavooge, arvestades finantsinstrumendi kõiki lepingulisi tingimusi, kuid ei arvesta tulevasi krediidikahjumeid. Intressitulu finantsvaradelt, mis on klassifitseeritud õiglases väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruande, kajastatakse eraldi real „Intressitulu“.

## 2.7 Dividendid

Dividendid võetakse arvele esimesel päeval, mil aktsia kaupleb ilma dividendita (Ex-dividends date), arvestades välja kuulutatud dividendimäära, Fondi poolt omatavate aktsiate arvu aktsionäride nimekirja fikseerimise päeval ning rakendatavat maksumäära. Dividendinõue eemaldatakse aktivest vastava rahasumma laekumisel Fondi. Enammakstud maksud dividendidelt jäetakse aktivatena üles, kuni summad laekuvad Fondi. Dividenditulu finantsvaradelt, mis on klassifitseeritud õiglases väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruande, kajastatakse eraldi real „Dividenditulu“.

## 2.8 Viitlaekumised

Viitlaekumiste all kajastatakse üldiselt dividendinõuded (vt arvestuspõhimõtte "Dividendid"), tekkepõhiselt arvestatud, kuid laekumata tulud, sh intressid ja intressi iseloomuga nõuded ning müügitehingud, mille väärtuspäev on hiljem kui bilansipäev.

## 2.9 Raha ja rahaekvivalendid

Raha ja rahaekvivalendid all kajastatakse nõudmiseni hoiuste saldod pangakontodel, üleõhohiuste saldod ning kuni 3-kuulisi tähtajalisi hoiuseid.

Üleõhohiustelt laekunud intressid kajastatakse tulude ja kulude aruandes real „Intressitulu“.

## 2.10 Tähtajalised hoiused

Tähtajaliste hoiuste all kajastatakse krediidasutustes hoitavaid hoiuseid. Vastavalt investeerimisfondide seadusele võib avatud avalik Fond investeerida krediidasutuste hoiustesse tähtajaga kuni 12 kuud. Tähtajalistelt hoiustelt arvestatud kuid hindamispäevaks laekumata intressid kajastatakse bilansis real „Tähtajalised hoiused“ ning tulude ja kulude aruandes real „Intressitulu“.

## 2.11 Investeerimisfondi puhasväärtuse arvutamine

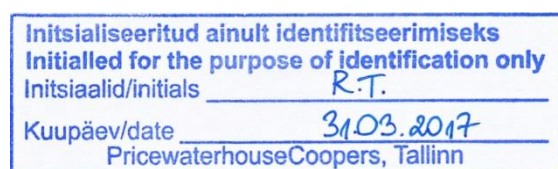
Fondi vara puhasväärtus määratakse kindlaks lähtudes investeerimisfondide seadusest, Rahandusministri kehtestatud Investeerimisfondide vara puhasväärtuse määramise korrast, AS LHV Varahaldus (fondivalitseja) sisemistest protseduurireeglitest ja Fondi tingimustest.

Fondi vara puhasväärtuse (NAV) määramiseks arvutatakse välja Fondi koguvarade turuväärtus ning lahutatakse sellest Fondi kohustused. Osaku puhasväärtus saadakse kogupuhasväärtuse jagamisel ringluses olevate osakute arvuga.

## 2.12 Valitsemistasu

Valitsemistasu on fondivalitsejale makstav tasu Fondi valitsemise eest. Valitsemistasu määr on 1,45% aastas Fondi varade turuväärtusest. Valitsemistasu määr vähendatakse vastavalt õigusaktides sätestatule. Kuni 31. juulini 2015 vähendati valitsemistasu määr sõltuvalt Fondi varade turuväärtusest kuni 0,5%-ni aastas järgmiselt:

1) kui Fondi aktive turuväärtus ületab 100 miljonit eurot, alandatakse seda ületaval osal tingimustes sätestatud valitsemistasu määr 10% võrra;





2) iga järgneva 100 miljoni euro ületamisel rakendatakse seda ületavale varade turuväärtusele valitsemistasu määra, mis on 10% võrra väiksem võrreldes valitsemistasu määraga, mis kehtis eelmises 100 miljoni euro vahemikus.

Alates 1. augustist toimub määra vähendamine vastavalt Rahandusministri määruses 26. juuni 2014 nr 23 toodud põhimõtetele. Perioodil 1. august 2015 kuni 31. jaanuar 2016 kehtiv valitsemistasu vähendav kordaja leiti 2. juuli 2015 kõigi fondivalitseja kohustuslike pensionifondide aktive turuväärtuse alusel. Alates 2016. aastast leitakse valitsemistasu määra vähendav kordaja kord aastast kõigi fondivalitseja kohustuslike pensionifondide 1. jaanuarile järgneva teise tööpäeva aktive turuväärtuse seisuga ning kordajat rakendatakse alates vastava aasta 1. veebruarist. Määra vähendav kordaja määratakse täpsusega neli kohta peale koma ning on välja toodud Fondi emissiooniprospettis.

Valitsemistasu arvestatakse Fondi varade turuväärtusest maha igapäevaselt ning makstakse välja hiljemalt aruandekuule järgneva kuu viimasel pangapäeval.

### 2.13 Tehingutasud

Tulude ja -kulude aruandes on real „Tehingutasud“ all kajastatud Fondi arvel tehtavate tehingutega vahetult seotud ülekandekulud ja teenustasud.

### 2.14 Osakute märkimine

Osakute märkimine toimub vastavalt Fondi emissiooniprospettis kirjeldatud tingimustele. Alates 1. juunist 2009 kuni 2009. aasta lõpuni peatati maksed pensionifondidesse. Kuni 30. novembrini 2009 oli II sambaga liitunutel võimalik esitada avaldus jätkamaks 2010. aastast II samba makseid vabatahtlikult. Isikutel, kes avaldust ei esitanud, olid II samba maksed peatatud ka 2010. aastal, taastudes 2011. aastast 50% ulatuses ning jätkudes aastast 2012 tavapärase süsteemi alusel. Isikutele, kes jätkasid vabatahtlikult 2% maksmist II sambasse, on aastatel 2014 kuni 2017 riigi panus varasema 4% asemel 6%. 2013. aastal oli võimalik esitada maksete tõstmise avaldus, mille puhul on inimese ja riigi maksed aastatel 2014 kuni 2017 vastavalt 3% ja 6%.

### 2.15 Osakute vahetamised, väljamaksed osakuomanikele, märkimis- ja tagasivõtmistasu

Osakuomanikul on õigus vahetada Osakud teise kohustusliku pensionifondi osakute vastu, kui vahetamine ei ole õigusaktide alusel keelatud. Pensionifondi vahetamisel Osakuomanikule väljamakseid ei tehta. Osakute vahetamisel makstakse Osakuomaniku arvel tagasivõtmistasu.

Väljamaksed pensionifondist toimuvad vastavalt kogumispensionide seaduse 2. peatüki 8. jaos sätestatule. Osakuomanikul tekib õigus kohustusliku kogumispensioni väljamaksetele vanaduspensionieas jõudmisest arvates. Sõltuvalt kogutud osakute väärtusest on osakuomanikul õigus sõlmida kogumispensioni saamiseks kindlustusandjaga pensionileping, leppida pensionifondivalitsejaga kokku fondipension või taotleda ühekordset väljamakset pensionifondist.

Aastast 2010 ei võta fondivalitseja osakute väljalaskmisel väljalasketasu. Osakute tagasivõtmistasu piirmäär on 1% osaku puhasväärtusest ning kuulub fondivalitsejale tasumisele osaku lunastatud osakuomaniku arvelt. Osaku tagasivõtmistasu ei võeta, kui osakuomanik on riikliku pensionikindlustuse seaduses sätestatud vanaduspensionieas või osakuomanikul on sellesse ikka jõudmiseni jäänud viis aastat või vähem, samuti ei võeta osaku tagasivõtmistasu siis, kui osakuid vahetatakse fondivalitseja poolt valitsetava teise fondi osakute vastu.

### 2.16 Bilansipäevajärgsed sündmused

Raamatupidamise aastaruandes kajastuvad olulised vara hindamist mõjutavad asjaolud, mis ilmsid bilansipäeva ja raamatupidamise aastaruande koostamise päeva vahel, kuid on seotud aruandeperioodil või varasematel perioodidel toimunud asjaoludega (täpsem informatsioon lisas 9).

### Lisa 3 Finantsriskide juhtimine

Fond investeerib oma vara vastavalt Fondi investeerimiseesmärkidele erinevatesse väärtpaperitesse, tuletisinstrumentidesse, hoiustesse.

Fondi investeerimisega kaasnevad mitmesugused riskid, mis võivad mõjutada investeringu tootlust. Fondi minevikutootlus ei tähenda lubadust Fondi järgmiste perioodide tulude kohta. Fondi investeerimispoliitikast tulenevalt võib osaku puhasväärtus kõikuda. Fond võib teenida nii kasumit kui ka kahjumit. Investor peaks arvestama sellega, et tulevikus ei pruugi ta Fondist tagasi saada kogu sinna investeeritud summat. Mida lühem on investori investeringu kestus Fondis, seda tõenäolisem on kaotuse võimalus.

Fondijuht investeerib Fondi vara vastavalt Fondi investeerimiseesmärkidele, arvestades seejuures Investeerimisfondide seaduse ja Fondi tingimustega seatud investeerimispiiranguid. Investeerimislimitidest kinnipidamist jälgitakse igapäevaselt, investeerimispiirangute ületamise korral võtab fondijuht ette meetmed nende likvideerimiseks.

Fondi investeerimispoliitikast tulenevalt on Fond avatud järgmistele riskidele:

#### tururisk

#### krediidirisk

#### likviidsusrisk

#### kapitalirisk

### 3.1 Tururisk

Tururisk väljendab potentsiaalset kahju, mis võib tekkida finantsinstrumentide tulevaste rahavoogude õiglase väärtuse muutusest tulenevalt muutustest intressimäärades, valuutakurssides ja aktsiahindades.

Tururiski vähendamiseks hajutatakse investeringuid erinevate emitentide, riikide ja piirkondade vahel ning võidakse kasutada tuletisinstrumente.

Väärtpaperiturgudel toimuvat jälgitakse igapäevaselt. Turusituatsioonide muutumisel võidakse vajadusel investeringutes teha muudatusi, näiteks vähendada või suurendada aktsiaosakaalu Fondi koguinvesteringutes.

Fondi investeringud aruandepäeva seisuga on toodud Investeringute aruandes.

#### Intressimäära risk

Intressimäära risk tuleneb võimalusest, et muutused intressimäärades mõjutavad tuleviku rahavoogusid või finantsinstrumendi õiglast väärtust. Suurem osa intressiriskist tuleneb investeringutest võlainstrumentidesse. Fond investeerib valdavalt fikseeritud intressimääraga võlakirjadesse.

Tabelis esitatud tundlikkuse analüüs näitab põhjendatud võimalike intressimäärade muutuste mõju Fondi kasumlikkusele tulenevalt kahest aspektist:

- aruandeperioodi lõpu seisuga hoitavate ujuva intressimääraga finantsinstrumentide (võlakirjad) neto intressitulu aastane muutus;
- aruandeperioodi lõpu seisuga hoitavate fikseeritud intressimääraga finantsinstrumentide (raha ja raha ekvivalendid, tähtajalised hoiused ja võlakirjad) õiglase väärtuse aastane muutus.

| Intressimäärade muutuse mõju tulude ja kulude aruandele | Muutus baaspunktides | Intressitulu muutus (EUR) | Õiglase väärtuse muutus (EUR) |
|---|----------------------|---------------------------|-------------------------------|
| <b>31.12.2016</b>                                       |                      |                           |                               |
| EUR   | +/- 20               | +/- 10 064                | +/- 0                         |
| USD   | +/- 20               | +/- 3                     | +/- 0                         |
| <b>31.12.2015</b>                                       |                      |                           |                               |
| EUR   | +/- 20               | +/- 5 995                 | +/- 0                         |
| USD   | +/- 20               | +/- 0                     | +/- 0                         |

Järgnev tabel analüüsib Fondi avatust intressiriskile. Fondi intressiteenivad varad on kajastatud põhisummades ja kategoriseeritud järgmise intressi ümberhindamise järgi. Fondil puudusid 2016. ja 2015. aastal intressikandvad kohustused. Summad tabelis on esitatud eurodes.

| 31.12.2016  | Kuni 3 kuud      | 3-12 kuud      | 1-5 aastat     | Üle 5 aasta      | Kokku põhisummades | Kogunenud intress | Kokku             |
|---|------------------|----------------|----------------|------------------|--------------------|-------------------|-------------------|
| <b>Varad</b>  |                  |                |                |                  |                    |                   |                   |
| Raha ja raha ekvivalendid   | 5 522 651        | 561 436        | 0              | 0                | 6 084 087          | 30                | 6 084 117         |
| Finantsvarad õiglasest väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruande: |                  |                |                |                  |                    |                   |                   |
| Võlakirjad  | 176 000          | 264 000        | 981 000        | 3 220 734        | 4 641 734          | 379 924           | 5 021 658         |
| <b>Kokku</b>  | <b>5 698 651</b> | <b>825 436</b> | <b>981 000</b> | <b>3 220 734</b> | <b>10 725 821</b>  | <b>379 954</b>    | <b>11 105 775</b> |

| 31.12.2015  | Kuni 3 kuud      | 3-12 kuud | 1-5 aastat       | Üle 5 aasta      | Kokku põhisummades | Kogunenud intress | Kokku            |
|---|------------------|-----------|------------------|------------------|--------------------|-------------------|------------------|
| <b>Varad</b>  |                  |           |                  |                  |                    |                   |                  |
| Raha ja raha ekvivalendid   | 1 357 465        | 0         | 0                | 0                | 1 357 465          | 0                 | 1 357 465        |
| Finantsvarad õiglasest väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruande: |                  |           |                  |                  |                    |                   |                  |
| Võlakirjad  | 0                | 0         | 1 421 000        | 1 572 734        | 2 993 734          | 351 507           | 3 345 241        |
| <b>Kokku</b>  | <b>1 357 465</b> | <b>0</b>  | <b>1 421 000</b> | <b>1 572 734</b> | <b>4 351 199</b>   | <b>351 507</b>    | <b>4 702 706</b> |

#### Valuutarisk

Valuutarisk on risk, et finantsinstrumendi väärtus muutub tulenevalt muutustest valuutakurssides. Fond kasutab valuutariski maandamiseks tuletisinstrumente. Avatud valuutapositsiooni jälgib fondijuht igapäevaselt. Vastavalt Fondi tingimustele võib Fond hoida avatud valuutapositsiooni maksimaalselt 30% Fondi aktive turuväärtusest. Erinevates valuutades nomineeritud varad ja kohustused on tabeli veergudes toodud eurodes vastavalt bilansipäeval kehtinud vahetuskursile. Fondil on finantskohustused ainult eurodes.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks  
 Initialled for the purpose of identification only  
 Initsiaalid/initials R.T.  
 Kuupäev/date 31.03.2017  
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

## Avatud valuutaposisioonide kontseerimine

| 31.12.2016   | EUR               | USD            | GBP            | CZK           | Muu      | Kokku             |
|--|-------------------|----------------|----------------|---------------|----------|-------------------|
| <b>Valuutariski kandvad varad</b>  |                   |                |                |               |          |                   |
| Raha ja raha ekvivalendid  | 4 957 137         | 456 884        | 108 630        | 0             | 0        | 5 552 651         |
| Tähtajalised hoiused   | 561 466           | 0              | 0              | 0             | 0        | 561 466           |
| Finantsvarad õiglases väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruande: |                   |                |                |               |          |                   |
| Võlakirjad   | 5 021 658         | 0              | 0              | 0             | 0        | 5 021 658         |
| Aktsiad  | 471 630           | 69 483         | 0              | 41 051        | 0        | 582 164           |
| Fondiosakud  | 1 617 201         | 0              | 0              | 0             | 0        | 1 617 201         |
| Viitlaekumised   | 0                 | 0              | 0              | 0             | 0        | 0                 |
| <b>Valuutariski kandvad varad kokku</b>                                  | <b>12 629 092</b> | <b>526 367</b> | <b>108 630</b> | <b>41 051</b> | <b>0</b> | <b>13 305 140</b> |
| <b>Valuutariski kandvad kohustused</b>                                   |                   |                |                |               |          |                   |
| Muud kohustused  | -15 147           | 0              | 0              | 0             | 0        | -15 147           |
| <b>Valuutariski kandvad kohustused kokku</b>                             | <b>-15 147</b>    | <b>0</b>       | <b>0</b>       | <b>0</b>      | <b>0</b> | <b>-15 147</b>    |
| <b>Avatud valuutaposisioon</b>   | <b>12 613 945</b> | <b>526 367</b> | <b>108 630</b> | <b>41 051</b> | <b>0</b> | <b>13 289 993</b> |

| 31.12.2015   | EUR               | USD            | GBP            | CZK           | Muu           | Kokku             |
|--|-------------------|----------------|----------------|---------------|---------------|-------------------|
| <b>Valuutariski kandvad varad</b>  |                   |                |                |               |               |                   |
| Raha ja raha ekvivalendid  | 1 319 556         | 33 414         | 4 495          | 0             | 0             | 1 357 465         |
| Tähtajalised hoiused   | 0                 | 0              | 0              | 0             | 0             | 0                 |
| Finantsvarad õiglases väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruande: |                   |                |                |               |               |                   |
| Võlakirjad   | 3 345 241         | 0              | 0              | 0             | 0             | 3 345 241         |
| Aktsiad  | 443 184           | 101 111        | 0              | 39 010        | 11 027        | 594 332           |
| Fondiosakud  | 7 992 103         | 344 352        | 118 829        | 0             | 0             | 8 455 285         |
| Viitlaekumised   | 7 001             | 460            | 0              | 0             | 0             | 7 461             |
| <b>Valuutariski kandvad varad kokku</b>                                  | <b>13 107 085</b> | <b>479 337</b> | <b>123 324</b> | <b>39 010</b> | <b>11 027</b> | <b>13 759 783</b> |
| <b>Valuutariski kandvad kohustused</b>                                   |                   |                |                |               |               |                   |
| Muud kohustused  | -15 720           | 0              | 0              | 0             | 0             | -15 720           |
| <b>Valuutariski kandvad kohustused kokku</b>                             | <b>-15 720</b>    | <b>0</b>       | <b>0</b>       | <b>0</b>      | <b>0</b>      | <b>-15 720</b>    |
| <b>Avatud valuutaposisioon</b>   | <b>13 091 365</b> | <b>479 337</b> | <b>123 324</b> | <b>39 010</b> | <b>11 027</b> | <b>13 744 063</b> |

Järgnev tundlikkuse analüüs esitab põhjendatud võimalike muutuste mõju tulude ja kulude aruandele valuutades, milles Fondil on olulised finantsvarad aruandeperioodi lõpu seisuga. Tabelis esitatud summad on eurodes.

| Mõju tulude ja kulude aruandele | Kursimuutus | 2016       | Kursimuutus | 2015       |
|---------------------------------|-------------|------------|-------------|------------|
| USD kurss                       | +/- 10%     | +/- 52 638 | +/- 10%     | +/- 47 934 |
| GBP kurss                       | +/- 10%     | +/- 10 863 | +/- 10%     | +/- 12 332 |
| CZK kurss                       | +/- 10%     | +/- 4 105  | +/- 10%     | +/- 3 901  |

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks  
 Initialled for the purpose of identification only  
 Initsiaalid/initials R.T.  
 Kuupäev/date 31.03.2017  
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

### Aktsiahinna risk

Aktsiahinna risk väljendab potentsiaalset kahju, mis tekib ebasoodsatest muutustest aktsiate või nendega seotud tuletisinstrumentide õiglasest väärtusest tulenevalt muutustest aktsiaindeksites või üksikute aktsiate hindadest. Fond maandab riski investeerides erinevatele turgudele ja limiteerides maksimaalseid positsioone emitentide ja riikide kaupa.

Fond järgib aktsiahinna riski juhtimisel õigusaktides ja Fondi tingimustes välja toodud piiranguid. Järgitavateks piiranguteks on:

- Ühe väärtpaberi maksimaalne investering 5% Fondi aktive turuväärtusest;
- Ühe konsolideerimisgrupi poolt välja antud väärtpaberite maksimaalne osakaal 20% Fondi aktive turuväärtusest;
- aktsiate ja aktsiafondide maksimaalne osakaal 25% Fondi aktive turuväärtusest;
- lubatud maksimaalne osaluse osakaal äriühingust 10%.

Regioonide lõikes jagunevad Fondi investeringud aktsiatesse ja aktsiafondidesse peamise majandustegevuse järgi järgnevalt:

|          | Osakaal fondi varadest | 31.12.2016 | Osakaal fondi varadest | 31.12.2015 |
|----------|------------------------|------------|------------------------|------------|
| Baltikum | 6.70%                  | 890 720    | 5.13%                  | 704 916    |
| Euroopa  | 9.31%                  | 1 239 162  | 13.11%                 | 1 801 571  |
| Muu      | 0.52%                  | 69 483     | 5.92%                  | 813 899    |

Fondi investeringute jaotus geograafiliste piirkondade sektorite lõikes on esitatud lisa 3.3 Krediidirisk.

### 3.2 Likviidsusrisk

Likviidsusrisk on võimalus, et turu madala likviidsuse tõttu ei ole Fond võimeline ostma või müüma väärtpabereid soovitud hinnatasemel ning seetõttu ei ole võimalik järgida Fondi investeerimispoliitikat ja/või ei saa rahuldada kõiki osakute lunastusnõudeid õigel ajal, seda eriti olukorras, kus mitmeid suuri lunastusordereid on kogunenud samaaegselt.

Likviidsusrisk võib samuti suureneada tururiski ja krediidiriski suurenemisega raskes turuolukorras, näiteks majanduslanguse korral.

Fond juhib likviidsusriski järgmiste kriteeriumite alusel:

- Fond investeerib valdavalt turukõlblikesse väärtpaberitesse, mis on kergesti realiseeritavad;
- Fond võib investeerida maksimaalselt 10% Fondi aktive turuväärtusest turul mittekaubeldavatesse aktsiatesse ja võlakirjadesse;
- Osakute vahetamine toimub 3 korda aastas, mille jaoks on Fondil piisavalt aega likviidsuspositsiooni parandada.

Fondi finantsvarad kogusummas 12 209 700 eurot on fondijuhi hinnangul väga likviidsed, kuna Fondi positsiooni on võimalik kuni 3 börsipäevaga turutingimustel realiseerida.

Alljärgnevas tabelis on grupeeritud mittelikviidsete väärtpaberite info, mille realiseerimine võib võtta kuni 2 nädalat või üle 2 nädala:

| Mittelikviidsed väärtpaberid                    | 31.12.2016       | 31.12.2015     |
|---|------------------|----------------|
| <b>Kiiresti realiseeritavad (alla 2 nädala)</b> |                  |                |
| -   | -                | -              |
| <b>Realiseerimiseks rohkem kui 2 nädalat</b>    |                  |                |
| Birdeye Timber Fund                             | 104 802          | 0              |
| EFTEN Kinnisvarafond                            | 639 603          | 570 683        |
| KJK Fund II Sicav-SIF Balkan Discovery          | 309 981          | 0              |
| Pegas Nonwovens                                 | 41 051           | 39 010         |
| PI Power International                          | 3                | 6              |
| Polska Grupa Farmaceutyczna                     | 0                | 11 027         |
| <b>Kokku</b>                                    | <b>1 095 440</b> | <b>620 726</b> |

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks  
 Initialled for the purpose of identification only  
 Initsiaalid/initials R.T.  
 Kuupäev/date 31.03.2017  
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Fondil ei ole kindla lunastustähtajaga finantskohustusi, mistõttu ei ole siinkohal esitatud ka Fondi kohustuste ja nende kohustuste katteks hoitavate varade struktuuri tähtaegade lõikes. Fondi bilansipäeva finantskohustuste maksetähtajad on kuni 1 kuu, kuid tulenevalt Fondi likviidsete finantsvarade mahust suudab Fond finantskohustusi täita.

### 3.3 Krediidirisk

Krediidirisk on võimalik kahju, mille võib põhjustada finantsinstrumendi vastaspoole võimetus oma kohustusi täita. Fond järgib sisemisi protseduüreegleid vastaspoolte valimisel ning fondijuht jälgib regulaarselt vastaspoolte krediitireitinguid, uudisvoogu ja finantsaruandeid. Fondijuht esitab kord kuus mitte-kvantitatiivsete riskide ülevaate riskijuhtimise üksusele ja juhatusesele, mis sisaldab ka vastaspooltega toimunud olulisi sündmusi.

Fond järgib krediidiriski juhtimisel õigusaktides ja Fondi tingimustes välja toodud piiranguid. Järgitavateks piiranguteks on:

- Fondi võlakirjakontsentratsioon ühe emitendi kohta sõltub emitendi tüübist: vastavate keskvalitsuste või rahvusvaheliste organisatsioonide (Moody's'e krediitireiting vähemalt Baa1 või selle ekvivalent) poolt emiteeritud võlakirjadesse maksimaalselt 35% Fondi aktivate turuväärtusest; muude emitentide puhul 5% Fondi aktivate turuväärtusest;
- Fond võib investeerida alla investeerimisjärgu krediitireitinguga võlakirjadesse kuni 30% Fondi aktivate turuväärtusest;
- Fond võib hoiustada ühe krediidasutuse (Moody's'e krediitireiting vähemalt Baa2 või selle ekvivalent) hoiustesse maksimaalselt 5% Fondi aktivate turuväärtusest;
- Fond võib investeerida krediidasutuste hoiustesse kuni 35% Fondi aktivate turuväärtusest.

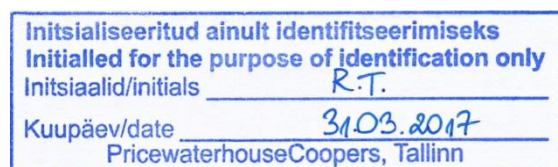
Tabelis on välja toodud Fondi maksimaalne avatus krediidiriskile, lähtuvalt instrumentide bilansilistest väärtustest ning tuletisinstrumendid on esitatud netosummas (tabel ei kajasta aktsia- ja fondiinvesteeringuid, mis ei kannu krediidiriski). Fondis ei ole ühtegi võlakirja, mis oleks ületähtaegne oma põhiosa või intressimaksetega. Fond ei ole pantinud oma finantsvara.

|  | 31.12.2016        | 31.12.2015       |
|--|-------------------|------------------|
| Raha ja raha ekvivalendid ning tähtajalised hoiused                        | 6 084 117         | 1 357 465        |
| Laekumata varade müügist   | 0                 | 2 672            |
| Viitlaekumised   | 0                 | 4 789            |
| Finantsvarad õiglasest väärtusest muutusega läbi tulude ja kulude aruande: |                   |                  |
| Võlakirjad   | 5 021 658         | 3 345 241        |
| <b>Kokku</b>   | <b>11 105 775</b> | <b>4 710 167</b> |

Standard & Poors / Moody's reitingute lõikes jagunevad Fondi investeeringud võlakirjadesse:

|              | 31.12.2016     | 31.12.2015     |
|--------------|----------------|----------------|
| A / A2       | 15.96%         | 12.65%         |
| A- / A3      | 26.92%         | 33.42%         |
| BBB / Baa2   | 10.06%         | 15.11%         |
| BBB- / Baa3  | 19.61%         | 17.34%         |
| BB+ / Ba1    | 14.67%         | 21.47%         |
| B+ / B1      | 6.47%          | 0.00%          |
| Reitinguta   | 6.32%          | 0.00%          |
| <b>Kokku</b> | <b>100.00%</b> | <b>100.00%</b> |

Raha ja deposiitide krediidirisk on marginaalne kuna nõudmiseni kontrol olev raha asub depoopangas, mille krediitireiting on A2 (Moody's) ning deposiidi sõlmimisel oleme lähtunud eelkõige vastaspoole usaldusvärsusest (Moody'se krediitireiting Aa3).



### 3.4 Riski konsentratsioon

Eraldi regiooniti investeerimispiiranguid kehtestatud ei ole.

Regioonide lõikes jagunevad Fondi finantsvarad järgnevalt:

|                        | 31.12.2016     | 31.12.2015     |
|------------------------|----------------|----------------|
| Baltikum               | 76.23%         | 34.06%         |
| Euroopa                | 14.35%         | 56.89%         |
| Euroopa arenevad turud | 8.89%          | 5.59%          |
| Põhja-Ameerika         | 0.52%          | 3.46%          |
| <b>Kokku</b>           | <b>100.00%</b> | <b>100.00%</b> |

Sektorite lõikes jagunevad Fondi finantsvarad järgnevalt:

|                              | 31.12.2016     | 31.12.2015     |
|------------------------------|----------------|----------------|
| Raha ja raha ekvivalendid    | 45.67%         | 9.82%          |
| Kestvuskaubad                | 0.14%          | 0.20%          |
| Esmatarbekaubad              | 1.37%          | 1.06%          |
| Energia                      | 2.90%          | 0.46%          |
| Finantssektor                | 5.44%          | 0.00%          |
| Valitsus                     | 18.76%         | 13.36%         |
| Tervishoid                   | 0.00%          | 0.08%          |
| Tööstussektor                | 0.23%          | 0.60%          |
| Informatsioonitehnoloogia    | 0.53%          | 0.70%          |
| Materjalid                   | 0.77%          | 0.45%          |
| Regionaalsed fondid          | 12.17%         | 61.52%         |
| Telekommunikatsiooniteenused | 0.31%          | 0.32%          |
| Kommunaalteenused            | 11.72%         | 11.44%         |
| <b>Kokku</b>                 | <b>100.00%</b> | <b>100.00%</b> |

### Lisa 4 Kapitali juhtimine

Fondi kapital koosneb tema netovaradest (vt lähemalt Lisa 6 Fondi puhasväärtuse võrdlusaruanne) ehk Fondi osakute emiteerimisest saadud rahast ja Fondi kasumist. Fondi kapital muutub regulaarselt tulenevalt uute osakute emiteerimisest ning kolm korda aastas on Fondi osakuomanikel võimalus fonde vahetada ja Fondist väljuda. Fondijuht monitorib oodatavaid raha sisse ja väljavooge eesmärgiga tagada piisav likviidsuspuhver osakute lunastuseks (vt ka lisa 3.2).

### Lisa 5 Finantsvarade ja –kohustuste õiglase väärtus

Fondi finantsvarade ja –kohustuste bilansiline väärtus vastab valdavalt nende õiglasele väärtusele, arvestades kasutatavate hindamistehnikate erisusi. Õiglases väärtuses mõõdetavate varade hierarhiast tulenevalt kasutatavast hindamistehnikast annab ülevaate järgnev tabel:

| 31.12.2016                | 1. tase          | 2. tase  | 3. tase          | Kokku            |
|---------------------------|------------------|----------|------------------|------------------|
| Aktsiad                   | 582 164          | 0        | 0                | 582 164          |
| Fondiosakud               | 562 815          | 0        | 1 054 386        | 1 617 201        |
| Võlakirjad                | 5 021 658        | 0        | 0                | 5 021 658        |
| <b>Finantsvarad kokku</b> | <b>6 166 637</b> | <b>0</b> | <b>1 054 386</b> | <b>7 221 023</b> |

| 31.12.2015                | 1. tase           | 2. tase  | 3. tase        | Kokku             |
|---------------------------|-------------------|----------|----------------|-------------------|
| Aktsiad                   | 594 332           | 0        | 0              | 594 332           |
| Fondiosakud               | 7 884 601         | 0        | 570 683        | 8 455 284         |
| Võlakirjad                | 3 345 241         | 0        | 0              | 3 345 241         |
| <b>Finantsvarad kokku</b> | <b>11 824 174</b> | <b>0</b> | <b>570 683</b> | <b>12 394 857</b> |

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks  
 Initialled for the purpose of identification only  
 Initsiaalid/initials R.T.  
 Kuupäev/date 31.03.2017  
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Fond kajastab finantsvarasid õiglases väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruande. Fond kategoriseerib finantsinvesteeringud sõltuvalt nende ümberhindlusest kolmele eri tasemele:

1. tase – finantsinvesteeringud, mida hinnatakse börsil või muul aktiivsel turul noteeritud hinnas
2. tase – finantsinstrumendid, mida hinnatakse hindamistehnikatega, mis põhinevad jälgitavatel sisenditel (sarnaste tehingute kursid ja intressikõverad)
3. tase – finantsinstrumendid, mille ümberhindluseks kasutatavad hindamistehnikad põhinevad mittejälgitavatel sisenditel (näiteks diskonteeritud rahavoogude meetod)

Aktiivsel turul kaubeldavate väärtpaberite väärtuseks loetakse viimane teadaolev sulgemishind reguleeritud turul, mis enamikel juhtudel langeb ostu- ja müüginoteeringu vahele.

Muud hindamismeetodit kasutatakse turul mittekaubeldavate kinniste Fondide osakute ja turul mittekaubeldavate aktsiate väärtuse määramisel.

Turul mittekaubeldavate kinniste fondide õiglase väärtuse määramisel tuginetakse fondide poolt edastatud NAV-le. Erinevad fondid edastavad vastava aruande kas 4 või 12 korda aastas. Kui pärast NAV-i avaldamist tehakse vastavasse fondi investeering, siis see lisandub avaldatud väärtusele.

Mittekaubeldavate kinniste fondide erakapitali investeeringute väärtuse hindamisel toetub vastav fondivalitseja kehtivatele rahvusvahelistele standardidele – International Private Equity and Venture Capital Valuation Guidelines – Edition December 2012. Need standardid näevad ette erinevaid investeeringu väärtuse hindamismeetodeid sõltuvalt investeeringu iseloomust, ettevõtte arengustaadiumist ja finantsseisust.

Nende erinevate hindamismeetodite eesmärgiks on leida investeeringu õiglane väärtus. Üldiselt kasutatakse selleks järgmist kolme meetodit:

- 1) Turupõhine lähenemine (*Market Approach*);
- 2) Rahavoo või sissetuleku põhine lähenemine (*Income Approach*);
- 3) Kuludepõhine lähenemine (*Cost Approach*).

Arvestades Fondis olevate erakapitali investeeringute iseloomu on edaspidi kavas kasutada peamiselt kahte meetodit, mis on mõlemad turupõhised meetodid:

- Hiljutise investeeringu hinna meetod (*Price of Recent Investment*) – meetod seisneb selles, et investeeringu õiglase väärtuse leidmiseks kasutatakse turul hiljuti toimunud tehingu hinda, arvestades tehingu tausta, olulisust ja suurust turu seisukohalt. Selle meetodi abil leitud väärtust võib kasutada vaid suhteliselt lühikest aega, kuna tehingu asjaolud kaotavad oma aktuaalsust aja jooksul, samuti muutuvad ka turu tingimused. Meetod on oma iseloomult suhteliselt subjektiivne, seetõttu saadud väärtuse täiendava valideerimise huvides kasutame diskonteeritud rahavoogude meetodit.
- Suhtarvude meetod (*Multiples*) – meetod näeb ette, et hinnatava ettevõtte äri on välja kujunenud ning omab jätkusuutlikku rahavoogu. Õiglase väärtuse leidmiseks kasutatakse tööstusharu esindavate börsil noteeritud ettevõtete suhtarve, mis haakuvad hindamisobjektiks oleva investeeringuga. Tüüpiliselt kasutame järgimisi suhtarve: P/E, EV/EBITDA, EV/Sales.

Juhul, kui ülalpool loetletud meetodid ei suuda kindlaks määrata investeeringu õiglast väärtust, kasutatakse muid rahvusvaheliste standarditega ette nähtud meetodeid. Järgnevas tabelis on välja toodud 3. taseme investeeringute õiglase väärtuse muutused.

|                         | Fondiosakud      | Aktsiad  | Kokku            |
|-------------------------|------------------|----------|------------------|
| <b>Saldo 31.12.2014</b> | <b>538 558</b>   | <b>0</b> | <b>538 558</b>   |
| Ost/müük                | -521             | 0        | -521             |
| Õiglase väärtuse muutus | 32 646           | 0        | 32 646           |
| <b>Saldo 31.12.2015</b> | <b>570 683</b>   | <b>0</b> | <b>570 683</b>   |
| Ost/müük                | 400 549          | 0        | 400 549          |
| Õiglase väärtuse muutus | 83 154           | 0        | 83 154           |
| <b>Saldo 31.12.2016</b> | <b>1 054 386</b> | <b>0</b> | <b>1 054 386</b> |

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks  
 Initialled for the purpose of identification only  
 Initsiaalid/initials R.T.  
 Kuupäev/date 31.03.2017  
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn



Aruandeaastal ning võrreldaval perioodil ei olnud 1. ja 3. taseme vahelisi liikumisi.

Seisuga 31.12.2016 on 3. taseme varade väärtus 1 054 386 eurot (31.12.2015: 570 683 eurot) ehk 7.93% (31.12.2015: 4.15%) Fondi puhasväärtusest. Kui nende investeringute väärtused muutuvad +/-10%, siis on mõju Fondi puhasväärtusele +/- 105 439 eurot (31.12.2015: +/- 57 068 eurot).

#### Lisa 6 Fondi puhasväärtuse võrdlusaruanne

tegevuse algus: juuni 2002. a

|            | Fondi<br>puhasväärtus | Osaku<br>puhasväärtus |            | Fondi<br>puhasväärtus | Osaku<br>puhasväärtus |
|------------|-----------------------|-----------------------|------------|-----------------------|-----------------------|
| 31.12.2002 | 361 527               | 0.66212               | 31.12.2010 | 9 355 893             | 0.92126               |
| 31.12.2003 | 1 315 328             | 0.68449               | 31.12.2011 | 9 185 749             | 0.88488               |
| 31.12.2004 | 2 610 916             | 0.73115               | 31.12.2012 | 10 564 785            | 0.96178               |
| 31.12.2005 | 4 073 287             | 0.79059               | 31.12.2013 | 11 331 186            | 0.99139               |
| 31.12.2006 | 5 477 455             | 0.82893               | 31.12.2014 | 12 717 384            | 1.04347               |
| 31.12.2007 | 6 958 100             | 0.86545               | 31.12.2015 | 13 744 063            | 1.06409               |
| 31.12.2008 | 7 536 407             | 0.80081               | 31.12.2016 | 13 289 993            | 1.08690               |
| 31.12.2009 | 8 569 710             | 0.86153               |            |                       |                       |

Käesolevas aruandes toodud NAV erinevus esialgsest avaldatud NAV-st on peamiselt seotud aruande koostamise ajaks saadud täiendava informatsiooni arvesse võtmisega investeringute hindamisel (vt ka Lisa 9 Bilansipäevajärgsed sündmused).

#### Lisa 7 Viitlaekumised

Seisuga 31.12.2016 viitlaekumised puudusid. Seisuga 31.12.2015 olid laekumata dividendinõuded summas 4 789 eurot ja vahendustasu summas 2 672 eurot.

#### Lisa 8 Seotud osapooled

Seotud osapoolteks käesoleva aruande mõistes loetakse fondivalitsejaid AS Danske Capital (kuni 01.05.2016) ja AS LHV Varahaldus (alates 02.05.2016), teisi fondivalitsejate poolt valitsetavaid investeerimis- ja pensionifonde ning fondivalitsejatega samasse konsolideerimisgruppi kuuluvaid ettevõtteid. LHV Pensionifond 25 maksab igakuiselt valitsemistasu fondivalitsejale. 2016. aastal moodustasid tasud kokku 183 526 eurot, võlgnevus bilansipäeva seisuga on 15 147 eurot. 2015. aastal moodustasid tasud kokku 191 169 eurot ning võlgnevus 31.12.2015 seisuga oli 15 720 eurot.

Fond teenis intressitulu Danske Bank A/S Eesti filiaali nõudmiseni ja tähtajaliste hoiuste paigutuste pealt 01.01.-01.05.2016 summas 291 eurot (2015. aastal 962 eurot).

Fondivalitsejale kuulub 31.12.2016 seisuga 150 000 Fondi osakut (31.12.2015: 500 000).

Fondivalitseja poolt valitsetavate teiste Fondidega tehtud tehingud on olnud turutingimustel ning vahendustasusid nende tehingute eest ei ole võetud ega makstud.

2016. a ja 2015. a tehingutasud LHV Pangale on avalikustatud „Tehingu- ja vahendustasude aruandes“.

|   |
|---|
| <p><b>Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks</b><br/> <b>Initialled for the purpose of identification only</b><br/>         Initsiaalid/initials <u>R.T.</u><br/>         Kuupäev/date <u>31.03.2017</u><br/>         PricewaterhouseCoopers, Tallinn</p> |
|---|

**Lisa 9 Bilansipäevajärgsed sündmused**

12. detsembril 2016 andis Eesti Finantsinspeksioon loa LHV Pensionifondi 25 ühinemiseks LHV Pensionifondiga M. Ühinemine leiab aset 3. mail 2017, mil LHV Pensionifond 25 lõpetab oma tegevuse ja kõik tema varad ja kohustused lähevad üle LHV Pensionifondile M ilma likvideerimismenetluseta (Ühinemine). Ühinemine toimub osakute väärtuse alusel, mis arvutatakse 2. mail 2017 sellele eelneva pangapäeva, s.o 28. aprilli 2017, kohta. Ühinemise heakskiitmine ning Ühinemise kompensatsioonina osakute vastuvõtmine ei nõua osakuomanike poolset tegutsemist.

AS LHV Varahaldus ostis 2016. aastal Danske Bank A/S-ilt fondivalitseja Danske Capital AS, mis ühendati samal aastal LHV-ga. Fondivalitsejate ühinemise tulemusena suurenes LHV valitsetavate pensionifondide arv 6lt 11ni, sealhulgas kohustuslike pensionifondide arv 5lt 8ni. Seejuures oli ühinemise tulemusena LHV valitsetavateks fondideks saanud kohustuslike pensionifondide aktsiatesse investeerimise osakaal kõigi 3 lisandunud pensionifondi puhul sama, mis vähemalt ühel LHV poolt juba fondivalitsejate ühinemise eelselt valitsetaval fondil.

Vastavalt investeerimisfondide seaduses sätestatule võib fondivalitseja valitseda kohustuslikke pensionifonde, mille tingimuste kohaselt on nende fondide aktsiatesse tehtud investeringute maksimaalne osakaal võrdne, kui selliste pensionifondide investeerimispoliitika on piisavalt erinevad. LHV Pensionifondi 25 ja LHV Pensionifondi M puhul on aktsiate osakaal võrdne ning nende investeerimispoliitikates ei ole ka muid piisavalt olulisi erinevusi. Sellest tulenevalt on mõistlik nimetatud fondid ühendada. LHV on alates 29. jaanuarist 2016, mil avaldati börsiteade plaanitava tehingu kohta Danske Capital AS-i osas, avalikustanud oma kavatsust sarnase strateegiaga pensionifondid ühendada.

Nii LHV Pensionifond 25 kui ka LHV Pensionifond M on avalikud kohustuslikud pensionifondid, mille tingimused on registreeritud Finantsinspeksiooni poolt ning mis on kooskõlas investeerimisfondide seaduses sätestatud nõuetega ja teiste Eesti Vabariigi õigusaktidega, mis reguleerivad kohustuslikke pensionifonde. Mõlemat pensionifondi valitseb LHV ning mõlemal fondil on sama fondijuht.

2016. a raamatupidamise aruande koostamisel on võetud arvesse turul aktiivselt mittekaubeldavate väärtpaberite bilansipäevajärgselt saadud informatsiooni väärtuse hindamise osas 31.12.2016 seisuga. Kõrgem hind sai fondijuhile teatavaks ja kaasati igapäevase Fondi osaku puhasväärtuse arvutusse EFTEN Kinnisvarafond puhul alates 12.01.2016 ja Birdeye Timber Fund puhul alates 23.01.2016. Sellest tulenevalt erineb raamatupidamise aastaruandes avalikustatud Fondi osaku puhasväärtus 2.01.2016 avalikustatud Fondi osaku puhasväärtusest järgnevalt:

| Väärtpaber           | Kogus   | Turuväärtus | Hind 31.12.2015 | Hind 12/23.01.2016 | Mõju fondi NAV-le |
|----------------------|---------|-------------|-----------------|--------------------|-------------------|
| EFTEN Kinnisvarafond | 234 184 | 639 603     | 2.6427          | 2.7312             | 20 725            |
| Birdeye Timber Fund  | 9 300   | 104 802     | 10.8093         | 11.2690            | 4 276             |

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks  
 Initialled for the purpose of identification only  
 Initsiaalid/initials R.T.  
 Kuupäev/date 31.03.2017  
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

## Tehingu- ja vahendustasude aruanne

| 2016                          | Tehingute arv | Tehingute maht    | Makstud tehingu- ja vahendustasud | Tasu % makstud tasudest |
|-------------------------------|---------------|-------------------|-----------------------------------|-------------------------|
| Danske Bank A/S Eesti filiaal | 2             | 352 079           | 0                                 | 0.00%                   |
| AS Swedbank                   | 9             | 1 236 290         | 27                                | 0.91%                   |
| AS LHV Pank                   | 13            | 3 039 108         | 104                               | 3.49%                   |
| AS SEB Pank                   | 41            | 5 365 677         | 2 772                             | 93.01%                  |
| Deutsche Bank                 | 1             | 7 473             | 3                                 | 0.10%                   |
| Barclay Bank PLC London       | 3             | 105 600           | 74                                | 2.48%                   |
| <b>Kokku</b>                  | <b>69</b>     | <b>10 106 227</b> | <b>2 980</b>                      | <b>100.00%</b>          |

Aruandeperioodil on makstud väärtpaberitehingu tasu summas 104 EUR AS-le LHV Pank.

| 2015                          | Tehingute arv | Tehingute maht   | Makstud tehingu- ja vahendustasud | Tasu % makstud tasudest |
|-------------------------------|---------------|------------------|-----------------------------------|-------------------------|
| Danske Bank A/S Eesti filiaal | 2             | 520              | 0                                 | 0.00%                   |
| Danske Invest Management      | 3             | 610 484          | 0                                 | 0.00%                   |
| AS SEB Pank                   | 5             | 1 648 074        | 578                               | 48.09%                  |
| AB DNB Bankas                 | 4             | 1 085 678        | 0                                 | 0.00%                   |
| Commerzbank AB                | 7             | 823 423          | 0                                 | 0.00%                   |
| Deutsche Bank                 | 5             | 859 261          | 344                               | 28.62%                  |
| Barclay Bank PLC London       | 1             | 400 199          | 280                               | 23.29%                  |
| <b>Kokku</b>                  | <b>27</b>     | <b>5 427 639</b> | <b>1 202</b>                      | <b>100.00%</b>          |

Aruandeperioodil ei makstud väärtpaberitehingu tasusid AS-le LHV Pank.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks  
 Initialled for the purpose of identification only  
 Initsiaalid/initials R.T.  
 Kuupäev/date 31.03.2017  
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

## Fondi investeringute aruanne seisuga 31.12.2016

(eurodes)

| Emiteent/väärtpaberi nimetus        | Reiting | Reitingu-<br>agentuur* | Päritoluriik        | ISIN-kood        | Nimiväärtus        | Valuuta        | Intrss | Löpp-<br>tähtaeg | Kogus                                       | Keskmine<br>soetushind<br>valuutas        | Soetus-<br>maksumus<br>kokku EUR                      | Ühiku<br>turuhind<br>31.12.2016<br>valuutas** | Turuväärtus<br>EUR                                    | Osakaal<br>fondi<br>varade<br>puhas-<br>väärtusest |
|-------------------------------------|---------|------------------------|---------------------|------------------|--------------------|----------------|--------|------------------|---|---|---|---|---|--|
| <b>1. Väärtpaberid</b>              |         |                        |                     |                  |                    |                |        |                  |   |   | <b>6 569 635</b>                                      | <b>7 221 023</b>                              | <b>54.33%</b>   |  |
| <b>Võlakirjad</b>                   |         |                        |                     |                  |                    |                |        |                  |   |   | <b>4 906 944</b>                                      | <b>5 021 658</b>                              | <b>37.79%</b>   |  |
| Bulgaria 2.95% 03/09/24             | BB+     | S&P                    | Bulgaaria           | XS1083844503     | 1 000              | EUR            | 2.95%  | 03.09.2024       | 500   | 978.72                                    | 489 359   | 1 102.62                                      | 551 309   | 4.15%  |
| Eesti Energia 4.25% 02/10/18        | Baa3    | Moody's                | Eesti               | XS0763379343     | 1 000              | EUR            | 4.25%  | 02.10.2018       | 390   | 1 004.68                                  | 391 824   | 1 078.98                                      | 420 802   | 3.17%  |
| Eesti Energia 2.384% 22/09/23       | Baa3    | Moody's                | Eesti               | XS1292352843     | 1 000              | EUR            | 2.38%  | 22.09.2023       | 150   | 1 007.84                                  | 151 176   | 1 064.53                                      | 159 680   | 1.20%  |
| Elering 4.625% 12/07/18             | A2      | Moody's                | Eesti               | XS0645947457     | 1 000              | EUR            | 4.63%  | 12.07.2018       | 375   | 1 089.08                                  | 408 405   | 1 091.39                                      | 409 273   | 3.08%  |
| Lithuania 2.1% 06/11/24             | A3      | Moody's                | Leedu               | LT1000610014     | 100                | EUR            | 2.10%  | 06.11.2024       | 3 000                                       | 113.81                                    | 341 421   | 110.17  | 330 499   | 2.49%  |
| Lithuania 5.5% 17/05/22             | A3      | Moody's                | Leedu               | LT0000610057     | 0.01               | EUR            | 5.50%  | 17.05.2022       | 45 273 400                                  | 0.01                                      | 575 645   | 0.01  | 587 810   | 4.42%  |
| Lithuania 4.1% 28/02/23             | A3      | Moody's                | Leedu               | LT0000610065     | 0.01               | EUR            | 4.10%  | 28.02.2023       | 17 000 000                                  | 0.01                                      | 208 176   | 0.01  | 212 226   | 1.60%  |
| Citadele banka 6.25% 06/12/2026     | B1      | Moody's                | Läti                | LV0000802221     | 10 000             | EUR            | 6.25%  | 06.12.2026       | 34  | 10 000.59                                 | 340 020   | 9 552.93                                      | 324 799   | 2.44%  |
| Latvenergo 2.8% 15/12/17            | Baa2    | Moody's                | Läti                | LV0000801090     | 1 000              | EUR            | 2.80%  | 15.12.2017       | 264   | 1 007.72                                  | 266 037   | 1 026.23                                      | 270 924   | 2.04%  |
| Latvenergo 2.8% 22/05/20            | Baa2    | Moody's                | Läti                | LV0000801165     | 1 000              | EUR            | 2.80%  | 22.05.2020       | 216   | 983.91                                    | 212 526   | 1 083.61                                      | 234 059   | 1.76%  |
| Latvia 0.375% 27/01/22              | A3      | Moody's                | Läti                | LV0000570141     | 1 000              | EUR            | 0.38%  | 27.01.2022       | 221   | 1 004.50                                  | 221 995   | 1 001.97                                      | 221 436   | 1.67%  |
| Romania 2.75% 29/10/25              | Baa3    | Moody's                | Rumeenia            | XS1312891549     | 1 000              | EUR            | 2.75%  | 29.10.2025       | 387   | 1 043.36                                  | 403 779   | 1 044.75                                      | 404 317   | 3.04%  |
| Allianz 07/07/45                    | A2      | Moody's                | Saksamaa            | DE000A14J9N8     | 100 000            | EUR            | 2.24%  | 07.07.2045       | 4   | 97 584.26                                 | 390 337   | 97 986.73                                     | 391 947   | 2.95%  |
| Neste Oil 2.125% 17/03/22           | NR      | -                      | Soome               | FI4000148671     | 100 000            | EUR            | 2.13%  | 17.03.2022       | 3   | 102 454.95                                | 307 365   | 105 782.53                                    | 317 348   | 2.39%  |
| Turkey 5.5% 16/02/17                | Ba1     | Moody's                | Türgi               | XS0212694920     | 1 000              | EUR            | 5.50%  | 16.02.2017       | 176   | 1 130.00                                  | 198 879   | 1 052.44                                      | 185 229   | 1.39%  |
| <b>Emiteent/väärtpaberi nimetus</b> |         |                        | <b>Päritoluriik</b> | <b>ISIN-kood</b> | <b>Nimiväärtus</b> | <b>Valuuta</b> |        | <b>Kogus</b>     | <b>Keskmine<br/>soetushind<br/>valuutas</b> | <b>Soetus-<br/>maksumus<br/>kokku EUR</b> | <b>Ühiku<br/>turuhind<br/>31.12.2016<br/>valuutas</b> | <b>Turuväärtus<br/>EUR</b>                    | <b>Osakaal fondi<br/>varade puhas-<br/>väärtusest</b> |  |
| <b>Aktsiad</b>                      |         |                        |                     |                  |                    |                |        |                  |   |   | <b>397 216</b>  | <b>582 164</b>                                | <b>4.38%</b>  |  |
| PI Power International              |         |                        | Austria             | AT0000A05W59     | -                  | EUR            |        | 3 170            | 10.00                                       | 31 700                                    | 0.001   | 3   | 0.00%   |  |
| Ekspress Grupp                      |         |                        | Eesti               | EE3100016965     | 0.60               | EUR            |        | 14 500           | 1.12  | 16 240                                    | 1.32  | 19 140  | 0.14%   |  |
| Tallink Grupp                       |         |                        | Eesti               | EE3100004466     | 0.54               | EUR            |        | 34 000           | 0.74  | 25 169                                    | 0.91  | 31 042  | 0.23%   |  |
| Tallinna Kaubamaja                  |         |                        | Eesti               | EE0000001105     | 0.40               | EUR            |        | 3 356            | 5.55  | 18 626                                    | 8.23  | 27 620  | 0.21%   |  |
| Tallinna Vesi                       |         |                        | Eesti               | EE3100026436     | 0.60               | EUR            |        | 4 558            | 7.88  | 35 939                                    | 13.80   | 62 900  | 0.47%   |  |
| Siaulių Bankas                      |         |                        | Leedu               | LT0000102253     | 0.29               | EUR            |        | 12 500           | 0.32  | 4 008                                     | 0.45  | 5 612   | 0.04%   |  |
| Orange                              |         |                        | Prantsusmaa         | FR0000133308     | 4.00               | EUR            |        | 2 838            | 9.73  | 27 621                                    | 14.44   | 40 967  | 0.31%   |  |
| Metro AG <sup>1</sup>               |         |                        | Saksamaa            | DE0007257503     | -                  | EUR            |        | 2 094            | 27.38                                       | 57 336                                    | 31.59   | 66 139  | 0.50%   |  |
| Kesko                               |         |                        | Soome               | FI0009000202     | -                  | EUR            |        | 1 870            | 21.40                                       | 40 020                                    | 47.48   | 88 788  | 0.67%   |  |
| Neste Oil                           |         |                        | Soome               | FI0009013296     | -                  | EUR            |        | 1 850            | 7.91  | 14 638                                    | 36.50   | 67 525  | 0.51%   |  |

| Emitent/väärtpaberi nimetus | Päritoluriik    | ISIN-kood    | Nimiväärtus | Valuuta | Kogus | Keskmine soetushind valuutas | Soetusmaksumus kokku EUR | Ühiku turuhind 31.12.2016 valuutas | Turuväärtus EUR | Osakaal fondi varade puhasväärtusest |
|-----------------------------|-----------------|--------------|-------------|---------|-------|------------------------------|--------------------------|------------------------------------|-----------------|--------------------------------------|
| Nokian Renkaat              | Soome           | FI0009005318 | -           | EUR     | 825   | 28.73                        | 23 699                   | 35.42                              | 29 222          | 0.22%                                |
| Stora Enso <sup>1</sup>     | Soome           | FI0009005961 | -           | EUR     | 3 200 | 4.71                         | 15 069                   | 10.21                              | 32 672          | 0.25%                                |
| Pegas Nonwovens             | Tšehhi Vabariik | LU0275164910 | 1.24        | CZK     | 1 440 | 816.80                       | 43 559                   | 769.00                             | 41 051          | 0.31%                                |
| Newmont Mining              | USA             | US6516391066 | -           | USD     | 2 147 | 27.23                        | 43 592                   | 34.07                              | 69 483          | 0.52%                                |

| Emitent/väärtpaberi nimetus             | Fondivalitseja                         | Päritoluriik | ISIN-kood    | Nimi-väärtus | Valuuta | Kogus   | Keskmine soetus-hind valuutas | Soetusmaksumus kokku EUR | Ühiku turuhind 31.12.2016 valuutas | Turu-väärtus EUR | Osakaal fondi varade puhasväärtusest |
|---|--|--------------|--------------|--------------|---------|---------|-------------------------------|--------------------------|------------------------------------|------------------|--------------------------------------|
| <b>Fondiosakud</b>                      |  |              |              |              |         |         |                               | <b>1 265 475</b>         | <b>1 617 201</b>                   | <b>12.17%</b>    |                                      |
| <b>Kinnisvarafondid</b>                 |  |              |              |              |         |         |                               | <b>491 081</b>           | <b>744 405</b>                     | <b>5.60%</b>     |                                      |
| EFTEN Kinnisvarafond                    | EFTEN Capital                          | Eesti        | EE3100097411 | 0.60         | EUR     | 234 184 | 1.67                          | 390 532                  | 2.73                               | 639 603          | 4.81%                                |
| Birdeye Timber Fund                     | Birdeye Capital                        | Eesti        | EE3500110186 | 10.00        | EUR     | 9 300   | 10.81                         | 100 549                  | 11.27                              | 104 802          | 0.79%                                |
| <b>Aktsiafondid</b>                     |  |              |              |              |         |         |                               | <b>774 394</b>           | <b>872 796</b>                     | <b>6.57%</b>     |                                      |
| iShares MSCI Japan EUR Hedged UCITS ETF | Blackrock Asset Management Ireland     | Iirimaa      | IE00B42Z5J44 | -            | EUR     | 3 900   | 38.94                         | 151 862                  | 43.81                              | 170 859          | 1.29%                                |
| KJK Fund II Sicav-SIF Balkan Discovery  | KJK Management Blackrock Asset         | Luksemburg   | LU1504185429 | 1 000.00     | EUR     | 225     | 1 333.38                      | 300 000                  | 1 377.74                           | 309 981          | 2.33%                                |
| iShares STOXX Europe 600 DE             | Blackrock Asset Management Deutschland | Saksamaa     | DE0002635307 | -            | EUR     | 7 133   | 27.07                         | 193 089                  | 36.13                              | 257 715          | 1.94%                                |
| iShares STOXX Europe 600 Utilities      | Blackrock Asset Management Deutschland | Saksamaa     | DE000A0Q4R02 | -            | EUR     | 4 841   | 26.74                         | 129 443                  | 27.73                              | 134 241          | 1.01%                                |

| Krediitiasutuse nimi             | Hoiuse liik       | Päritoluriik | Reiting | Reitinguagentuur* | Algus-kuupäev | Alusvara nimetus | Intress | Löpp-tähtaeg | Hoiustatud summa | Turuväärtus EUR   | Osakaal fondi varade puhasväärtusest |
|----------------------------------|-------------------|--------------|---------|-------------------|---------------|------------------|---------|--------------|------------------|-------------------|--------------------------------------|
| <b>2. Hoised</b>                 |                   |              |         |                   |               |                  |         |              |                  | <b>6 084 117</b>  | <b>45.78%</b>                        |
| <b>Arvelduskontod</b>            |                   |              |         |                   |               |                  |         |              |                  |                   |                                      |
| Danske Bank A/S Eesti Filiaal    | Nõudmiseni hoius  | Eesti        | A1      | Moody's           |               | EUR              | 0.01%   |              | 4 957 137        | 4 957 137         | 37.30%                               |
| Danske Bank A/S Eesti Filiaal    | Nõudmiseni hoius  | Eesti        | A1      | Moody's           |               | GBP              | 0.01%   |              | 92 656           | 108 630           | 0.82%                                |
| Danske Bank A/S Eesti Filiaal    | Nõudmiseni hoius  | Eesti        | A1      | Moody's           |               | USD              | 0.05%   |              | 480 985          | 456 884           | 3.44%                                |
| <b>Tähtajalised hoised</b>       |                   |              |         |                   |               |                  |         |              |                  |                   |                                      |
| Nordea Bank AB Eesti filiaal     | Tähtajaline hoius | Rootsi       | Aa3     | Moody's           | 19.12.2016    | EUR              | 0.16%   | 18.12.2017   | 561 436          | 561 466           | 4.22%                                |
| <b>VARAD KOKKU</b>               |                   |              |         |                   |               |                  |         |              |                  | <b>13 305 140</b> | <b>100.11%</b>                       |
| <b>Fondi kohustused</b>          |                   |              |         |                   |               |                  |         |              |                  | <b>- 15 147</b>   | <b>- 0.11%</b>                       |
| <b>FONDI VARADE PUHASVÄÄRTUS</b> |                   |              |         |                   |               |                  |         |              |                  | <b>13 289 993</b> | <b>100.00%</b>                       |

\* Lühendatud reitinguagentuuride täisnimed on Moody's Investor Service ja Standard&Poors Corporation.

\*\* Ühiku turuhind valuutas sisaldab selleks kuupäevaks kogunenud intressi.

<sup>1</sup> Investeering, mille väärtus on võrreldes eelneva perioodiga oluliselt (üle 10%) muutunud

Reguleeritud turul mittekaubeldavate finantsvarade väärtuse hindamiseks kasutab AS LHV Varahaldus vastavalt veebilehel lhv.ee avalikustatud eeskirjale „LHV Varahalduse investeerimisfondide vara puhasväärtuse määramise sisemised protseduurireeglid“ aktiivse turu kõrgeimat ostunoteeringut hindamispäeva seisuga (last bid-price), mis saadakse infotarnija (Bloomberg) vahendusel.

## Fondi investeringute aruanne seisuga 31.12.2015

(eurodes)

| Nimetus/<br>väljaandja          | ISIN-kood    | Riik (1)    | Reiting (2) | Nominaal | Valuuta | Lunastus-<br>tähtaeg | Intressi-<br>määr<br>(%) | Kogus<br>(tk) | Soetus-<br>maksu-<br>mus<br>kokku | Soetus-<br>maksu-<br>mus<br>ühikule (3) | Õiglane<br>väärtus<br>ühikule | Õiglane<br>väärtus<br>kokku<br>31.12.2015 | Osakaal<br>fondi<br>puhas-<br>väärtusest<br>(%) |
|---------------------------------|--------------|-------------|-------------|----------|---------|----------------------|--------------------------|---------------|-----------------------------------|---|-------------------------------|---|---|
| <b>Võlakirjad</b>               |              |             |             |          |         |                      |                          |               |                                   |   |                               |   |   |
| Alfa Real Estate Partners (4,5) | EE4300100146 | Läti        | NR/NR       | 1 000    | EUR     |                      |                          | 250           | 250 000                           | 1 000.00                                | 0.00                          | 0   | 0.00  |
| Bulgaaria Vabariik              | XS1083844503 | Bulgaaria   | Baa2/BB+    | 1 000    | EUR     | 3.09.2024            | 2.95                     | 500           | 489 359                           | 978.72                                  | 1 048.87                      | 524 433                                   | 3.82  |
| Eesti Energia                   | XS1292352843 | Eesti       | Baa2/BBBB   | 1 000    | EUR     | 22.09.2023           | 2.38                     | 150           | 151 176                           | 1 007.84                                | 1 004.75                      | 150 712                                   | 1.10  |
| Eesti Energia                   | XS0763379343 | Eesti       | Baa2/BBBB   | 1 000    | EUR     | 2.10.2018            | 4.25                     | 390           | 391 824                           | 1 004.68                                | 1 101.07                      | 429 418                                   | 3.12  |
| Elering                         | XS0645947457 | Eesti       | A2/NR       | 1 000    | EUR     | 12.07.2018           | 4.62                     | 375           | 408 405                           | 1 089.08                                | 1 128.73                      | 423 276                                   | 3.08  |
| Latvenergo                      | LV0000801090 | Läti        | Baa2/NR     | 1 000    | EUR     | 15.12.2017           | 2.80                     | 264           | 266 037                           | 1 007.72                                | 1 039.72                      | 274 487                                   | 2.00  |
| Latvenergo                      | LV0000801165 | Läti        | Baa2/NR     | 1 000    | EUR     | 22.05.2020           | 2.80                     | 216           | 212 526                           | 983.91                                  | 1 069.06                      | 230 917                                   | 1.68  |
| Leedu Vabariik                  | LT1000610014 | Leedu       | A3/A-       | 100      | EUR     | 6.11.2024            | 2.10                     | 3 000         | 341 421                           | 113.81                                  | 105.67                        | 317 008                                   | 2.31  |
| Leedu Vabariik                  | LT0000610065 | Leedu       | A3/A-       | 0.01     | EUR     | 28.02.2023           | 4.10                     | 17 000 000    | 208 176                           | 0.01                                    | 0.01                          | 209 439                                   | 1.52  |
| Leedu Vabariik                  | LT0000610057 | Leedu       | A3/A-       | 0.01     | EUR     | 17.05.2022           | 5.50                     | 45 273 401    | 575 645                           | 0.01                                    | 0.01                          | 591 653                                   | 4.30  |
| Türgi Vabariik                  | XS0212694920 | Türgi       | Baa3/NR     | 1 000    | EUR     | 16.02.2017           | 5.50                     | 176           | 198 879                           | 1 130.00                                | 1 101.69                      | 193 898                                   | 1.41  |
| <b>Kokku</b>                    |              |             |             |          |         |                      |                          |               | <b>3 493 446</b>                  |   |                               | <b>3 345 241</b>                          | <b>24.34</b>                                    |
| <b>Aktsiad</b>                  |              |             |             |          |         |                      |                          |               |                                   |   |                               |   |   |
| Apple Inc                       | US0378331005 | USA         |             | 0.00001  | EUR     |                      |                          | 298           | 15 505                            | 52.03                                   | 99.50                         | 29 651                                    | 0.22  |
| Ekspress Grupp AS               | EE3100016965 | Eesti       |             | 0.6      | EUR     |                      |                          | 14 500        | 16 240                            | 1.12                                    | 1.35                          | 19 575                                    | 0.14  |
| Encana Corp.                    | CA2925051047 | Kanada      |             |          | USD     |                      |                          | 2 550         | 42 081                            | 16.50                                   | 4.68                          | 11 933                                    | 0.09  |
| Fiskars OYj                     | FI0009000400 | Soome       |             |          | EUR     |                      |                          | 408           | 6 729                             | 16.49                                   | 18.74                         | 7 646                                     | 0.06  |
| General Electric Co             | US3696041033 | USA         |             | 0.06     | USD     |                      |                          | 1 874         | 34 435                            | 18.37                                   | 28.64                         | 53 668                                    | 0.39  |
| Kesko OYJ (B-share)             | FI0009000202 | Soome       |             |          | EUR     |                      |                          | 1 870         | 40 020                            | 21.40                                   | 32.37                         | 60 532                                    | 0.44  |
| Metro AG                        | DE0007257503 | Saksamaa    |             |          | EUR     |                      |                          | 2 094         | 57 336                            | 27.38                                   | 29.56                         | 61 899                                    | 0.45  |
| Neste OYj                       | FI0009013296 | Soome       |             |          | EUR     |                      |                          | 1 850         | 14 638                            | 7.91                                    | 27.63                         | 51 116                                    | 0.37  |
| Newmont Mining Corp             | US6516391066 | USA         |             |          | USD     |                      |                          | 2 147         | 53 749                            | 25.03                                   | 16.54                         | 35 510                                    | 0.26  |
| Nokian Renkaat OYJ              | FI0009005318 | Soome       |             |          | EUR     |                      |                          | 825           | 23 699                            | 28.73                                   | 33.10                         | 27 308                                    | 0.20  |
| Orange SA                       | FR0000133308 | Prantsusmaa |             | 4        | EUR     |                      |                          | 2 838         | 27 621                            | 9.73                                    | 15.49                         | 43 946                                    | 0.32  |
| PI Power International Ltd.     | AT0000A05W59 | Austria     |             | 1.24     | EUR     |                      |                          | 3 170         | 31 700                            | 10.00                                   | 0.00                          | 6   | 0.00  |
| Pegaz Nonwovens SA              | LU0275164910 | Tsehhi      |             | 2        | CZK     |                      |                          | 1 440         | 43 589                            | 30.27                                   | 27.09                         | 39 010                                    | 0.28  |
| Pelion SA                       | PLMEDCS00015 | Poola       |             |          | PLN     |                      |                          | 866           | 11 711                            | 13.52                                   | 12.73                         | 11 027                                    | 0.08  |
| Stora Enso OYj                  | FI0009005961 | Soome       |             |          | EUR     |                      |                          | 3 200         | 15 069                            | 4.71                                    | 8.39                          | 26 848                                    | 0.20  |
| Tallink Grupp LA                | EE3100004466 | Eesti       |             | 0.6      | EUR     |                      |                          | 34 000        | 25 169                            | 0.74                                    | 0.86                          | 29 138                                    | 0.21  |
| Tallinna Kaubamaja              | EE0000001105 | Eesti       |             | 0.4      | EUR     |                      |                          | 3 356         | 18 626                            | 5.55                                    | 6.74                          | 22 619                                    | 0.16  |
| Tallinna Vesi AS                | EE3100026436 | Eesti       |             | 0.6      | EUR     |                      |                          | 4 558         | 35 939                            | 7.88                                    | 13.80                         | 62 900                                    | 0.46  |
| <b>Kokku</b>                    |              |             |             |          |         |                      |                          |               | <b>513 855</b>                    |   |                               | <b>594 332</b>                            | <b>4.32</b>                                     |

| Nimetus/<br>väljaandja                           | ISIN-kood     | Riik (1)   | Fondivalitseja              | Nomi-<br>naal | Valuuta | Kogus<br>(tk) | Soetus-<br>maksu-<br>mus<br>kokku | Soetus-<br>maksu-<br>mus<br>ühikule (3) | Turu-<br>väärtus<br>ühikule | Õiglane<br>väärtus<br>kokku<br>31.12.2015 | Osakaal<br>fondi<br>puhas-<br>väärtusest<br>(%) |
|--|---------------|------------|-----------------------------|---------------|---------|---------------|-----------------------------------|---|-----------------------------|---|---|
| <b>Võlakirjafondid ja ETFid</b>                  |               |            |                             |               |         |               |                                   |   |                             |   |   |
| DI Global Corporate Bond (7)                     | LU0123484106  | Taani      | Danske Invest               |               | EUR     | 18 450        | 538 365                           | 29.18                                   | 35.94                       | 663 057                                   | 4.82  |
| DI Emerging Markets Debt Fund (7)                | F10008803325  | Soome      | Danske Invest               |               | EUR     | 183 429       | 455 000                           | 2.48                                    | 2.46                        | 451 910                                   | 3.29  |
| DI Euro Corporate Bond Fund (7)                  | F10008803168  | Soome      | Danske Invest               |               | EUR     | 678 213       | 183 965                           | 0.27                                    | 0.33                        | 222 807                                   | 1.62  |
| DI Euro High Yield Fund (7)                      | F10008810163  | Soome      | Danske Invest               |               | EUR     | 213 953       | 303 798                           | 1.42                                    | 1.68                        | 359 944                                   | 2.62  |
| iShares BC Emerging Market Local Govt            | DE000A1JB4Q0  | Iirimaa    | Danske Invest               |               | EUR     | 3 300         | 240 910                           | 73.00                                   | 55.46                       | 183 018                                   | 1.33  |
| iShares BC Euro Corporate Bond ex-Financials     | DE000A0YEEEX4 | Iirimaa    | Black Rock Asset Management |               | EUR     | 6 213         | 656 229                           | 105.62                                  | 113.82                      | 707 164                                   | 5.15  |
| iShares BC Euro Corporate Bond ex-Financials 1-5 | DE000A0YEEY2  | Iirimaa    | Black Rock Asset Management |               | EUR     | 3 970         | 412 224                           | 103.83                                  | 108.45                      | 430 547                                   | 3.13  |
| iShares Core Euro Corporate Bond ETF             | IE00B3F81R35  | Iirimaa    | Black Rock Asset Management |               | EUR     | 6 400         | 812 263                           | 126.92                                  | 126.43                      | 809 152                                   | 5.89  |
| iShares Global Corporate Bond EUR Hedged         | DE000A1W2KG9  | Iirimaa    | Black Rock Asset Management |               | EUR     | 9 250         | 995 768                           | 107.65                                  | 102.93                      | 952 103                                   | 6.93  |
| iShares J.P. Morgan EM Bond EUR Hedged ETF       | DE000A1W0PN8  | Iirimaa    | Black Rock Asset Management |               | EUR     | 6 000         | 616 859                           | 102.81                                  | 96.73                       | 580 380                                   | 4.22  |
| iShares Markit iBoxx Euro High Yield             | IE00B66F4759  | Iirimaa    | Black Rock Asset Management |               | EUR     | 1 950         | 214 773                           | 110.14                                  | 102.71                      | 200 285                                   | 1.46  |
| <b>Kokku</b>                                     |               |            |                             |               |         |               | <b>5 430 154</b>                  |   |                             | <b>5 560 364</b>                          | <b>40.46</b>                                    |
| <b>Kinnisvarafondid</b>                          |               |            |                             |               |         |               |                                   |   |                             |   |   |
| EFTEN Kinnisvarafond                             | EE3100097411  | Eesti      | EFTEN Capital               | 0.6           | EUR     | 234 184       | 390 532                           | 1.67                                    | 2.44                        | 570 683                                   | 4.15  |
| <b>Kokku</b>                                     |               |            |                             |               |         |               | <b>390 532</b>                    |   |                             | <b>570 683</b>                            | <b>4.15</b>                                     |
| <b>Aksiafondid ja ETFid</b>                      |               |            |                             |               |         |               |                                   |   |                             |   |   |
| DI China Fund (7)                                | F10008808514  | Soome      | Danske Invest               |               | EUR     | 47 308        | 101 152                           | 2.14                                    | 2.70                        | 127 795                                   | 0.93  |
| DI Japanese Equity Fund (7)                      | F10008802905  | Soome      | Danske Invest               |               | EUR     | 731 746       | 65 623                            | 0.09                                    | 0.15                        | 108 408                                   | 0.79  |
| db X-trackers CSI300 Index ETF                   | LU0779800910  | Luksemburg | DB Platinum Advisors        |               | EUR     | 12 110        | 81 916                            | 6.76                                    | 10.10                       | 122 311                                   | 0.89  |
| iShares Core FTSE 100 ETF                        | IE0005042456  | Iirimaa    | Black Rock Asset Management |               | GBP     | 14 154        | 131 588                           | 9.30                                    | 8.40                        | 118 829                                   | 0.86  |
| iShares DAX ETF                                  | DE0005933931  | Saksamaa   | Black Rock Asset Management |               | EUR     | 3 075         | 253 302                           | 82.37                                   | 94.97                       | 292 033                                   | 2.12  |
| iShares DJ Emerging Markets Dividends ETF        | DE000A1JXDN6  | Saksamaa   | Black Rock Asset Management |               | EUR     | 8 460         | 165 208                           | 19.53                                   | 15.18                       | 128 423                                   | 0.93  |
| iShares Euro STOXX 600 DE                        | DE0002635307  | Saksamaa   | Black Rock Asset Management |               | EUR     | 7 133         | 193 089                           | 27.07                                   | 36.90                       | 263 208                                   | 1.92  |
| iShares MSCI Emerging Markets ETF                | IE00B0M63177  | Iirimaa    | Black Rock Fund Advisors    |               | EUR     | 3 500         | 100 030                           | 28.58                                   | 28.11                       | 98 385                                    | 0.72  |
| iShares MSCI Italy                               | US4642868552  | USA        | Black Rock Asset Management |               | USD     | 12 725        | 149 654                           | 11.76                                   | 12.63                       | 160 743                                   | 1.17  |
| iShares MSCI Japan EUR Hedged                    | DE000A1H53P0  | Iirimaa    | Black Rock Asset Management |               | EUR     | 3 900         | 151 862                           | 38.94                                   | 45.10                       | 175 890                                   | 1.28  |
| iShares MSCI World                               | IE00B0M62Q58  | Iirimaa    | Black Rock Asset Management |               | EUR     | 6 620         | 172 109                           | 26.00                                   | 32.70                       | 216 474                                   | 1.58  |
| iShares Russell 2000                             | US4642876555  | USA        | Black Rock Asset Management |               | USD     | 1 350         | 139 256                           | 103.15                                  | 103.54                      | 139 777                                   | 1.02  |
| iShares SP 500 UCITS ETF                         | IE0031442068  | Iirimaa    | Black Rock Asset Management |               | EUR     | 9 500         | 154 318                           | 16.24                                   | 18.90                       | 179 560                                   | 1.31  |
| iShares STOXX Europe 600 Utilities               | DE000A0Q4R02  | Saksamaa   | Black Rock Asset Management |               | EUR     | 4 841         | 129 443                           | 26.74                                   | 30.69                       | 148 570                                   | 1.08  |
| Market Vectors Gold Miners ETF                   | US57060U1007  | USA        | Market Vectors ETF Trust    |               | USD     | 3 475         | 86 547                            | 24.91                                   | 12.61                       | 43 832                                    | 0.32  |
| <b>Kokku</b>                                     |               |            |                             |               |         |               | <b>2 075 097</b>                  |   |                             | <b>2 324 237</b>                          | <b>16.91</b>                                    |



| Muud varad                                 | Reiting  | Riik (1) | Hoiose liik      | Valuuta | Õiglane           | Osakaal      |
|--|----------|----------|------------------|---------|-------------------|--------------|
|  |          |          |                  |         | väärtus           | fondi        |
|  |          |          |                  |         | kokku             | puhas-       |
|  |          |          |                  |         | 31.12.2015        | väärtusest   |
|  |          |          |                  |         |                   | (%)          |
| Pangaarved (Danske Bank A/S Eesti filiaal) | A ( S&P) | Eesti    | Nõudmiseni hoius | USD     | 33 414            | 0.24         |
| Pangaarved (Danske Bank A/S Eesti filiaal) | A ( S&P) | Eesti    | Nõudmiseni hoius | GBP     | 4 495             | 0.03         |
| Pangaarved (Danske Bank A/S Eesti filiaal) | A ( S&P) | Eesti    | Nõudmiseni hoius | EUR     | 1 319 555         | 9.60         |
| Mitmesugused nõuded                        |          | Eesti    |                  | EUR     | 7 461             | 0.05         |
| <b>Kokku</b>                               |          |          |                  |         | <b>1 364 925</b>  | <b>9.93</b>  |
| <b>KOHUSTUSED</b>                          |          |          |                  |         |                   |              |
| Võlgnevus fondivalitsejale                 |          | Eesti    |                  | EUR     | -15 720           | -0.11        |
| <b>Kokku</b>                               |          |          |                  |         | <b>-15 720</b>    | <b>-0.11</b> |
| <b>Fondi puhasväärtus 31.12.2015</b>       |          |          |                  |         | <b>13 744 063</b> | <b>100</b>   |

(1) Päritolu riik (väärtpaberi emitent, fondi või krediidiasutuse registreerimise riik, kinnisvara asukoht), või rahvusvaheline organisatsioon (SUP)

(2) Emitendi reiting formaadis "Moody´´s reiting/S&P´´s reiting", "NR" tähistab reitingu puudumist

(3) Võlakirjade soetusmaksumus sisaldab kogunenud intresse soetushetke seisuga ning turuväärtus kogunenud intresse ümberhindluse hetke seisuga.

Soetuse ning ümberhindluse vahelisel perioodil laekunud intressid võlakirjade ridadel ei kajastu.

(4) Reguleeritud turul mittekaubeldav paber

(5) Väärtpaber, mille hinda ei ole võimalik kindlaks määrata täpselt ja usaldusväärselt turuhinna alusel või hinna alusel, mille määramisel kasutatakse väärtpaberi emitendist sõltumatut hindamissüsteemi ja mis on turu jaoks alati kättesaadav.

Selliseid väärtpabereid hindab Danske Capital AS vastavalt oma kodulehel [www.danskecapital.ee](http://www.danskecapital.ee) avaldatud dokumendile "Investeeringufondide vara puhasväärtuse määramise kord". Investeering antud väärtpaberisse ei oma fondi varadele tervikuna olulist mõju.

(6) Investeering Fondivalitseja valitsetavatesse teistesse fondidesse.

(7) Investeering Fondivalitsejaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluvatesse teistesse fondidesse.



## SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

LHV Pensionifond 25 osakuomanikele

---

### Meie arvamus

Meie arvates kajastab aastaaruanne kõigis olulistes osades õiglaselt AS-i LHV Varahaldus (Fondivalitseja) poolt valitsetava LHV Pensionifond 25 (Fond) finantsseisundit seisuga 31. detsember 2016 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta finantstulemust ja rahavoogusid kooskõlas investeerimisfondide seadusega.

Meie poolt auditeeritud Fondi aastaaruanne sisaldab:

- raamatupidamise aastaaruannet, mis sisaldab:
  - bilansi seisuga 31. detsember 2016;
  - tulude ja kulude aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
  - Fondi puhasväärtuse muutumise aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
  - rahavoogude aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta; ja
  - raamatupidamise aastaaruande lisasid, mis sisaldavad oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ja muud selgitavat infot;
- tehingu- ja vahendustasude aruannet; ning
- investeringute aruannet.

---

### Arvamuse alus

Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega (ISA-d). Meie kohustused vastavalt nendele standarditele on täiendavalt kirjeldatud meie aruande osas „Audiitori kohustused seoses Fondi aastaaruande auditiga“.

Usume, et kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane meie arvamuse avaldamiseks.

Oleme Fondivalitsejast ja Fondist sõltumatud kooskõlas Rahvusvaheliste Arvestusekspertide Eetikakoodeksite Nõukogu (IESBA) poolt välja antud kutseliste arvestusekspertide eetikakoodeksiga (IESBA koodeks) ja Eesti Vabariigi audiitortevuse seaduses sätestatud eetikanõuetega. Oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt IESBA koodeksile ja Eesti Vabariigi audiitortevuse seaduse eetikanõuetele.

---

## **Muu informatsioon**

Fondivalitseja juhatus vastutab muu informatsiooni eest, mis sisaldub Fondi majandusaasta aruandes lisaks Fondi aastaaruandele ja meie audiitori aruandele.

Meie arvamus Fondi aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni ja me ei avalda muu informatsiooni kohta kindlustandvat arvamust.

Fondi aastaaruande auditeerimise käigus on meie kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seda tehes, kas muu informatsioon sisaldab olulisi vasturääkivusi Fondi aastaaruandega või meie poolt auditi käigus saadud teadmistega või tundub muul viisil olevat oluliselt väärkajastatud. Kui me teeme tehtud töö põhjal järelduse, et muu informatsioon on oluliselt väärkajastatud, oleme kohustatud selle info oma aruandes välja tooma. Meil ei ole sellega seoses midagi välja tuua.

---

## **Fondivalitseja juhatuse ja nende, kelle ülesandeks on Fondi valitsemine, kohustused seoses Fondi aastaaruandega**

Fondivalitseja juhatus vastutab Fondi aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas investeerimisfondide seadusega ja sellise sisekontrollisüsteemi rakendamise eest, nagu Fondivalitseja juhatus peab vajalikuks, võimaldamaks pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta Fondi aastaaruande koostamist.

Fondi aastaaruande koostamisel on Fondivalitseja juhatus kohustatud hindama Fondi jätkusuutlikkust, avalikustama vajadusel infot tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta ja kasutama tegevuse jätkuvuse printsiipi, välja arvatud juhul, kui Fondivalitseja juhatus kavatses Fondi likvideerida või tegevuse lõpetada või tal puudub realistlik alternatiiv eelnimetatud tegevustele.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad Fondi finantsaruandlusprotsessi üle järelevalve teostamise eest.

---

## **Audiitori kohustused seoses Fondi aastaaruande auditiga**

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas Fondi aastaaruanne tervikuna on pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta, ja anda välja audiitori aruanne, mis sisaldab meie arvamust. Kuigi põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, ei anna ISA-dega kooskõlas läbiviidud audit garantiid, et oluline väärkajastamine alati avastatakse. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad kas üksikult või koos mõjutada kasutajate poolt Fondi aastaaruande alusel tehtavaid majanduslikke otsuseid.

Kooskõlas ISA-dega läbiviidud auditi käigus kasutame me kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi. Samuti me:

- tuvastame ja hindame riske, et Fondi aastaaruandes võib olla olulisi väärkajastamisi tulenevalt pettusest või veast, kavandame ja teostame auditiprotseduure vastavalt tuvastatud riskidele ning kogume piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali meie arvamuse avaldamiseks. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada varjatud kokkuleppeid, võltsimist, tahtlikku tegevusetust, vääresitiste tegemist või sisekontrollisüsteemi eiramist;

- omandame arusaama auditi kontekstis asjakohasest sisekontrollisüsteemist, selleks, et kujundada auditiprotseduure sobivalt antud olukorrale, kuid mitte selleks, et avaldada arvamust Fondi sisekontrollisüsteemi tõhususe kohta;
- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning Fondivalitseja juhatuse poolt tehtud raamatupidamislike hinnangute ja nende kohta avalikustatud info põhjendatust;
- otsustame, kas Fondivalitseja juhatuse poolt kasutatud tegevuse jätkuvuse printsiip on asjakohane ning kas kogutud auditi tõendusmaterjali põhjal on olulist ebakindlust põhjustavaid sündmusi või tingimusi, mis võivad tekitada märkimisväärset kahtlust Fondi jätkusuutlikkuses. Kui me järeldame, et eksisteerib oluline ebakindlus, oleme kohustatud oma audiitori aruandes juhtima tähelepanu infore, mis on selle kohta avalikustatud Fondi aastaaruandes, või kui avalikustatud info on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamust. Meie järeldused tuginevad audiitori aruande kuupäevani kogutud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad siiski põhjustada Fondi tegevuse jätkumise lõppemist;
- hindame Fondi aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas Fondi aastaaruanne esitab toimunud tehinguid ja sündmusi viisil, millega saavutatakse õiglane esitusviis.

Me vahetame infot nendega, kelle ülesandeks on Fondi valitsemine, muu hulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning oluliste auditi tähelepanekute kohta, sealhulgas auditi käigus tuvastatud oluliste sisekontrollisüsteemi puuduste kohta.

AS PricewaterhouseCoopers



Ago Vilu  
Vandeaudiitor, litsents nr 325



Verner Uiho  
Vandeaudiitor, litsents nr 568

31. märts 2017